

Harc a kormány ellen

Fornak a tervek és kombinációk —
A nemzeti-parasztpárt reménysege
Maniu — Vádak a liberális párt ellen

A politikai kátlanban tovább forrnak a tervek és kombinációk, amelyeket azonban a nagy általánosságban még mindig a bizonytalanság jellemez. Lehetséges-e koncentrációs kormány, vagy pedig a közvéleménynek ismét egy pártkormány gondolatával kell megalkudnia? Ez a belpolitikai nagy kérdése és ebben az irányban ha még nincs is teljes világosság, de már egyes jelek arra engednek következtetni, hogy a koncentrációra irányuló tárgyalások és erőfeszítések ismét hiábavalónak bizonyultak. Ezt látszik alátámasztani az Adeverul legutóbbi politikai cikke is. A lap közli, hogy Mihalache cáfolja azt a hírt, mintha az uralkodónak koncentrációs kormány alakítására tett volna ajánlatot. Az Adeverul ebből arra következtet, hogy a pártvezérek ma már bármilyen megoldásba hajlandók belemenni, még pedig pártkormány uralmába is.

A nemzeti-parasztpárt kebelén belül kisebb nézeteltérések merültek föl. Ezeknek a nézeteltéréseknek egyik megnyilvánulása a Dreptatea és a Patria polémája is. Ez a polémia abból a vitából éleződött ki, hogy a pártnak egy, vagy pedig két tanulmányi bizottsága van-e. A Dreptatea szerint csak egy tanulmányi bizottság van, még pedig Bucurestiben, míg a Patria szerint a második bizottság Kolozsváron van. A lapok megállapítják, hogy az ilyen surlódások ártanak a párt belső egységének. Ezzel szemben a Lupta megállapítja, hogy a nemzeti-parasztpártban teljes az egység és a vezetők között a legnagyobb egyetértés uralkodik. A lap szerint az elnökválasztás kérdése körül sincsenek nézeteltérések. Az elnök személyére vonatkozólag még mindig nem történt döntés, mivel a párt tagjai abban reménykednek, hogy Maniu ismét elfoglalja a pártelnöki széket. Mihalache a közeli napokban Badacsonyba utazik, hogy megbeszéléseket folytasson Maniuvál. Badacsonyból egyébként ma tért vissza Bucurestbe Popovici volt pénzügyminiszter, aki az erdélyi állapotokról tartott beszámolót. Innen is látható, hogy a párt minden reménysege és ugyszólván egész aktivitása ebben a kis erdélyi faluban összpontosul.

A két nagy pártot, egyébként ha külön-külön is, hasonló cél vezeti: harc a kormány ellen. A legenergikusabb akciók megindítását határozta el a nemzeti-parasztpárt és köztudomásu, hogy a liberális-párt ugyszintén elkezdett kampányt tervez a kormány ellen. A liberálisok egyébként Anghelescu volt közoktatásügyi miniszter lakásán ma délelőtti értekezletet tartottak, amelyen a párt vezetősége ugyszólván teljes számban részt vett. A liberális képviselők azt a meglepő beszámolót tették, hogy országszerte nagy az elégedetlenség, azonban nemcsak a kormány, de a liberális-párt ellen is. Általános ugyanis az a feltevés, hogy a liberálisok együttműködnek a kormánnyal. Ennek a tévhitnek az eloszlatására a párt kommunikét bocsátott ki, amelyben leszögezték, hogy a párt erőteljes akciót indít a helyzet megjavítása érdekében. Mi sem jellemzi jobban a kétségbeejtő gazdasági helyzetet, minthogy a pártok népszerűségük megmentésének csak egy módját látják: a harcot a kormány ellen.

Az adósok börtönét akarják felállítani Romániában.

Védekezés a rosszhiszemű adós ellen — Egyelőre törölték az igazságszolgáltatás egységesítéséről szóló törvénytervezetből — Kültő dön is vissza akarják állítani a hitelviszonyok rendezése céljából

A törvénytervezet megérkezett az aradi törvényszékre

Még nem simulnak el annak a vitának hullámai, amelyeket az igazságügyminiszter törvényegységesítési terve keltett Erdélyben. Az ügyvédi kamarák nemcsak egyenként, hanem egyetemlegesen is tiltakozni akarnak az egységesítés terve ellen s azzal érvelnek, hogy a tervezet nem veszi figyelembe sem a speciális erdélyi viszonyokat, sem pedig nem választja ki a gyakorlatban kitünően bevált magyar törvényeket. A tervezetnek azonban van egy igen érdekes pontja, amely már nem került a törvényszékekhez tanulmányozás céljából elküldött tervezetbe, mert arra vonatkozólag az igazságügyminiszterium előzőleg be akarja várni a külföldi, főként a francia és az angol igazságügyminiszteriumok állásfoglalását.

A tervezetnek ez a pontja, amelyről most szerezték tudomást az aradi törvényszéken s amely egyelőre lekerült a napirendről, az adósok börtöné felállításának terve. Az indító oka ennek az új és az adósokra nézve kellemesnek nem mondható büntetési módnak az, hogy a külföldi államok is komolyan foglalkoznak annak megvalósításával. A rendkívül zilált és megingótt hitelviszonyokat a hitelezők szempontjából ezzel az intézkedéssel akarják rendezni s megakadályozni, hogy a rosszhiszemű adósok miatt veszélyeztetve legyenek a kihitelezések azok számára is, akik fizetést kötelezettségeiknek pontosan eleget akarnak tenni.

Ezzel kapcsolatban beszélgetést folytattunk az aradi ügyvédi kar egyik igen képzett tagjával, aki a következőket mondotta:

— Az adósok börtönének Romániában való felállítása érthető feltűnést keltett, bár azt a tervezetből törölték. Az intézmény ugy Ausztriában, mint Angliában csak a múlt század nyolcvanas éveiben szűnt meg. Mindenesetre a hitelezői érdekek megvédésénél fontos szerepet játszik, még pedig kettős oknál fogva. Először, mert a könnyelmű adóst óvatosságra inti, ha tudja, hogy hitelezője, a tartozás meg nem fizetése esetén a börtönbe juttathatja, másodsor pedig a hitelezők óvatosabbak lesznek s jobban ellenőrizhetik a hitelkérők fizetési készségét.

Mert csak egy pillantást kell vetni az adósok börtönének nyilvántartásába s akinek neve már ott szerepel, az elég intőjelel arra, hogy a hitelező a legnagyobb körültekintéssel járjon el.

Nem kizárt dolog, hogy a terv Európában sokkal hamarabb megvalósul, mint ahogyan gondoljuk, mert a mai hitelviszonyokat csakis ilyen drákói rendszabályokkal lehet ismét egyensúlyba hozni. Egyelőre tehát nálunk lekerült a napirendről az adósok börtönének terve — az adósok legnagyobb öröme.

Megbukott a spanyol kormány

Bukása előtt feloszlatta az apáca- és a szerzetesrendeket és a kamara megszavazta a jezsuiták kiutasításáról szóló törvényjavaslatot — Izzó hangulat az országban — Válságban az egész ország

Kinevezték az új miniszterelnököt

Madridból jelentik: A spanyol monarchia bukása óta, amióta Zamorra baloldali kormánya uralomra jutott, egyre növekszik Spanyolországban az ervházellenes hangulat. Az első spanyol köztársasági kormány a különböző radikális követelésekkel szemben igen ingadozóan viselkedett és hiányzott belőle az energia a tulzók leszerelésére. A közhangulat kilengései ellen a kormány semmiféle megtorló intézkedést nem fogantatosított és emiatt a Vatikánnal hosszadalmas jegyzékváltásai voltak.

A szerzetesrendek ellen

A Szentcsék mindenekelőtt teljes jogvédelmet kért a szerzetesrendek kolostorai s a templomok számára, minthogy a kolostorok és templomok gyujtogatása napirenden volt. A köztársasági kormány azonban erre semmiféle garanciát nem tudott nyújtani és hol kitérő, hol részletkérdésekbe vesző válaszigyzékekkel válaszolt a Szentcséknek. A Vatikán végül is megunt a huzavonát és felhatalmazást adott a spanyol katolikus rendeknek, hogy foglaljanak állást a kormánnyal szemben. A kormány erre válaszképpen törvényjavaslatot dolgozott ki, amely eltörli Spanyolországban az államvallást, feloszlatta az összes spanyol apáca- és szerzetesrendeket és a kolostorok elközbűséről

is intézkedik. Ezt a törvényt a kamara tegnap hatalmas szótöbbséggel el is fogadta. A spanyolországi antiklerikális hangulatra jellemző, hogy a nemzetgyűlés ennél a törvénytél sem állott meg ervházellenes ténykedésében. Ma, nagy viharok közepette megszavazta a jezsuiták kiutasításáról szóló törvényjavaslatot is. A javaslat értelmében a többi szerzetes rendet csak abban az esetben utasítják ki, ha államellenes magatartást tanúsítanak.

Az ervházellenes tüntetések mindenekelőtt tovább tartanak. A kormány a helyzetért ugylátszik a felelősséget nem akaria tovább vállalni és a kormányelnök már tegnap közölte a kamara szociálista és radikális csoportjának vezetői előtt, hogy benyújtja lemondását. A miniszterelnök kijelentette, hogy a válság nemcsak őt érinti és az rövidesen az egész kormányra kiterjed.

Késő esti órákban érkezett jelentés szerint Zamorra, a spanyol köztársaság első miniszterelnöke, illetve a kormány benyújtotta lemondását.

Beláthatatlan következmények

Későbbi jelentések szerint a nemzetgyűlés ülésén Zamorra miniszterelnök és Maura belügyminiszter beteriesztették lemondásukat

BRÁZAY SÖSBORSZESZ minőségben
utólérhetetlen!

Az aradi iparosság pereskedési ex-lexe

A munka védelméről szóló törvényt ismerlette ma dr. Gabos Jenő és dr. Vajda Iván az iparos Otthonban. A törvényt Aradon nem lehet végrehajtani, mert nincs nyomtatvány

Az aradi iparosság ma este 9 órai kezdettel értekezletet tartott, amelyen a végzett munka védelméről szóló törvényt vitatták meg. Az értekezlet Reinhart Gyula elnökletével tilt össze és azon mindenekelőtt Gabos Jenő dr. ismertette a törvény lényegesebb intézkedéseit. A törvény rendkívül előnyös az iparosságra nézve, amennyiben megkönnyíti a végzett munka ellenértékének behajtását. Rámutatott azonban Gabos dr. arra, hogy bár az aradi törvényszéken már kinevezték az új választott bíróságok elnökeit, ezek a bíróságok nem kezdenek meg addig működésüket, amíg a szükséges nyomtatványok — jegyzőkönyvek, idézések és egyéb papírok — nem állnak rendelkezésükre. A törvény ugyan úgy intézkedik, hogy a szükséges nyomtatványokról a minisztérium fog gondoskodni, erre azonban nem lehet várni.

A törvény életbeléptetésével az iparos semmi más bíróságot, követelése behajtására, vagy vitás ügye elintézésére igénybe nem vehet, mert e hó 5-től kezdődőleg a törvény rendelkezése szerint kizárólag csak a városok járásbíróságai és a törvényszékek mellett szervezett választott bíróságok lesznek illetékesek, úgy az iparosok által beadott keresetek, mint az ellenük indított perek elbírállására.

Érdekessége a törvény rendelkezésének, hogy azok a falusi iparosok, akiknek lakóhelyei nem tartoznak ilyen választott bíróság megszervezésére hivatott járásbíróság kötelekébe, továbbra is a rendes bíróságok elé vannak utalva. Másik fontos rendelkezése, hogy a megítélt követelés elsőbbséggel bír minden más követeléssel szemben és így pld. az építész a ház építéséből, vagy

azon végzett munkálatokért megítélt követelése még a jelzáloggal biztosított követeléseket is megelőzi.

Megszünteti a törvény az Ipartestületek kebelében eddig működött békéltető bíróságokat is, mert az iparos és munkásai között fennforgó bérkövetelések is választott bíróság elé tartoznak.

Gabos dr. után Vajda Iván dr. szólalt fel, aki teoretikus szempontból ismertette a törvényt. Rávilágított Vajda dr. arra, hogy nagy érdeme a törvénynek az, hogy az egész világon ez az első törvény, amely a kötelező választott bíróságokról intézkedik. Megemlítette Vajda dr. is a nyomtatványok kérdését, amelyeknek következtében az aradi iparosság a szó szoros értelmében „pereskedési ex-lex“-be került. Október ötödikétől kezdve ugyanis az aradi járásbíróság már nem fogad el olyan pereket, amelyek a végzett munka ellenértékére vonatkoznak. Az ilyen beadványokat azonban a választott bíróság sem fogadhatja el, mivel még nem állnak rendelkezésére a szükséges nyomtatványok. Így tehát az aradi iparosságnak nincs módja követeléseinek biztosítására pert indítani.

A kérdéshez Zombori Gyula szólott hozzá, aki azt javasolta, hogy írjon át az értekezlet az Ipartestülethez és kérje arra a testületet, hogy deponálja a törvényszéken a nyomtatványok fedezésére szóló összeget, annál is inkább, mivel ez az iparosságnak szinte vitális kérdését képezi. Az indítványhoz csatlakozott Glück József is és a javaslatot az értekezlet elfogadta, amennyiben ott helyben meg is szerkesztették az Ipartestülethez intézendő átiratot.

és a megdöbbenet nemzetgyűlés színe előtt ekkor az összkormány valamennyi tagja bejelentette lemondását. Ennek a gesztusnak beláthatatlan következményei vannak és senki sem tudja, mi fog most történni az amúgy is zilált viszonyok között forrongó Spanyolországban. A kormány lemondása a vallási rendeletekkel kapcsolatos nemzetgyűlési vita és szavazás eredményével áll kapcsolatban. Néhány nappal ezelőtt Zamorra miniszterelnök már megfenyegette lemondásával a parlamentet, akkor azonban a nemzetgyűlés tagjai a következményektől és a felüldulástól való félelmükben gyorsan siettek bizalmukról biztosítani a miniszterelnököt.

A spanyol kormányválság ma estére véget ért. A köztársasági elnök Azara volt hadügyminisztert bizta meg a kormányalakítással, amelyet az el is fogadott. A designált miniszterelnöknek sikerült összeállítania kabinetje listáját, amelyben az előző kormány szociáldemokrata és radikális elemei foglalnak jórészt helyet. Ezzel szemben a konzervatív és egyházi elemek befolyása a semmivel vált egyenlővé az ország sorsának további intézésében. Tekintve, hogy Spanyolország új alkotmány előtt áll, befolyásos politikai körökben valószínűnek látják, hogy az új spanyol alkotmányt az Azara-kormány maga világszemléletének megfelelő módon fogja megfogalmazni.

A konzervatívek bizakodnak

Spanyolországban erősen tartja magát az a hír, hogy az új kormány tagjainak nagyrésze a szovjet befolyása alatt áll. Ugyancsak a szélsőséges elemek befolyásának tudható be, hogy a megbukott kormány utolsó ténykedése a szerzetes rendek ellen irányult, illetve a jezsuita-rend kiutasítását határozta el.

A spanyol konzervatívok azonban még nem hagytak fel minden reménnyel és abban a biztos tudatban, hogy hatalmas tömeg áll mögöttük, remélik, hogy az új kormányra olyan nyomást tudnak gyakorolni, hogy megváltoztatja vallásellenes álláspontját.

A boldog ember

Irta: BÉKEFFI JÓZSEF.

Egyszer szétzuzom ezt az ívegkalkitkát. Nem bírom tovább a poklot. Megörjít a rettenetes láрма. Teljesen hiábavaló ez az elkerített iroda, mikor csak úgy dől be a por a hengerlőteremből. Mit használ ez a vékony ívegfal, ha a teremben a motorok szakadatlan bugnak. Ötszáz fogaskerék zug-zakatom, mintha csak egy gigász hörögne a gyomromban. Majd megfulladok, pedig az összes ablakok nyitva vannak.

Zug a fejem, halántékom lüktet, mintha belül kalapáccsal vernék. A verejték dől rólam. Nedves kezemhez hozzáragad a papír. A hőség tűrhetetlen. Azok a szerencsétlenek odakünn a teremben úgy néznek ki, mintha sárban fűrdöttek volna. Ez az átkozott összeadás sem egyezik. Mi a haragos mennykőnek is ez a sok firkálás? Azért tanultam tizenhat évig, hogy ebben a háborodott gummigyárban munkásfizetési jegyzéket, meg egyéb négy iskolát járt gyakorolok munkáját végezzem? Tévedés! Nem egynek, hanem tizenötnek valószínűleg erre kellett a nagy tanulás.

Csak azt szeretném tudni, miért dolgozom én ebben a gyárban? Azért a nyomorult heti háromszázötvenért? Hat miért dolgozik a vezér? Ő is csak a pénzért, igaz, hogy egy kicsit többet keres, úgy hallom zsebre vágott ebben az évben is vagy háromszázazret. Mindegy! Ő egy vezér, én meg csak egy nyavalyás gépészmérnök vagyok és ezzel kész. Egyáltalán minek is ez a sok gumi. Ezelőtt egészen jól meg voltak az emberek gummi nélkül. Nem tanultam a történelemben, hogy a gummisarak hiányzott az embereknek. Élvezték a szabadfürdőt gummikrokodilok s gummifókák nélkül is. Hogy mi minden fölösleges badarságot ki nem találhatnak az emberek! Ezen haszontalanságok miatt ivöl tenek a fülemben a hengerlő gépek. Ezeket a boldonságokat szabja, ragasztja, festi a sok Márta, Julcsa, Borcsa. A Kuzmics, Lupec meg a többi úgy ugrálnak a gépeknél, mint a bohócok, Pedig ez a Kuzmics veszettül köhög, bizonyosan tüdőbajos. Lupecet meg egyenesen sajnálom.

Most már nem is zugnak a gépek, hanem

bömbölnek, mintha meg volnának zavarodva. A hőség olyan tűrhetetlen, hogy az emberek odakint letépi magukról az inget.

Sajnálom ezt a Lupecet. Alacsony, lompos emberke, Vörös a haja, a lábai szörnyen rövidék és milyen csámpás. Olyan buta szemeket mint az övé, még nem láttam. Sohasem tudom nevessek, vagy sirjak, hogy ilyen korcs ember is van a világon. Most is látom, milyen sajnálkozva nézik a lányok, amint átvészik tőle a lemért gummitekercset. Ott mázsál a terem balsarkában és jól megnyálazza az iront, mielőtt leírja: husz-harminc kiló. Azt meg kell hagyni, hogy rendes ember, pontosan vezeti a kiadókönyvet. Nagyobb hibát még nem követett el, amióta én diktálom a „szokást“ a hengerlőteremben. Eleinte ugyan mondogatta, hogy eddig így meg úgy szokták, de én leintettem, ezután nem fogjuk szokni, hanem csinálni és pedig úgy, ahogy helyesebb.

No lám! ez az én bajom. Ha nem volnék ilyen, már többre vittem volna. Minek mázlok én bele mindenbe. Mit bolygatom én meg a rendet. Persze gondolkodni, rájönni valaminek a hibájára, alaposkodni, azt érteni, de pénzt keresni nem. Csak pénzt keresni, ez az igazi dolgot: színházba vinni Magdát, a Kovács igazgató gépirókisasszonyát, egyszer finoman vacsorázni a Ritzben. Ruhá is kellene valami jobb, a cipőm sem kifogástalan. Egy kicsit könnyebb élet... de jó is volna! Nyáron két hét a tenger mellett — ez aztán boldogság...

— No csak jöjjön bel — ordítom Lupecnek, aki ketrecem előtt ólálkodik.

Lupec bejön, barátságosan vigyorog és az asztalomra teszi irónja vévét, mely csak akkora, hogy éppen a körme közé tudja venni.

— Kérem mérnök ur, sziveskedjen új ceruzát kiírni.

Az a szabály a gyárban, ha elfogy az irón, akkor kaphat csak újat. Utalványt adok, ezzel elmegy Lupec a harmadik épületbe Altmann igazgatóhoz, aki ellenjegyzzi az én irásomat. Erre a fontos okmányra a főépület negyedik emeletén megkapja emberem a munkája végzéséhez feltétlen szükséges szerszámot. Hiszen ő jegyzi fel a kiadott gummimennyiség súlyát.

— Itt van, de aztán siessen vissza!

Dolgoznom kellene és én a tenger mellett lopom az időt. Ugyis itt vagyok nap-nap után este tízig. Majd kipótólok ezt a kis balatonozást. Ej, — minek is mennék a tengerre, nem lennék én már ott sem boldog. Ugyan, van is boldogság. Nincs! Nem hiszek benne, még soha sem láttam boldog embert. Dehogy is van! Összeírkáltam már annyit róla, fecsegnek eleget az emberek, hogy így, meg úgy, boldog volt, most az, vagy lesz, — ha így, meg úgy, volna. Hogyan is lehetne boldog az a sovány, csontoskezü Korszós, ott a harmadik gépnél, amikor hónapok óta nem tud magának cipőt vásárolni? Altmann igazgató vesebajos, bizonyára egész éjjel jajgat fájdalomában. Márta azzal szórakoztat, hogy cukorbajos anyja szenvedéseiről tart előadást. Bizonyos, hogy a vezér lábát is szoritja valahol a cipő. Én? Ez szinte nevetséges, csak azért nem öltem meg még magam, mert aljasságnak tartom az öngyilkosságot. A játékosztályból a Somogyi lány folyton azzal dicsekedett, hogy ő milyen boldog menyasszony. Három napig volt együtt az urával, azután visszament a szüleihez. Eszi a penész az ilyen boldogságot. Merjen nékem még valaki boldogságról szavalni.

Most aztán már igazán elég ebből a badarságból. Kezdem az összeadást, de a Lupec már megint zavar, itt ténfereg a ketrecem körül. Ugy látszik rövid fél óra alatt megkapta a ceruzát, mert itt faragja az ajtó előtt. Beles hozzám, közben piszkos ujjaiával végigsimítja irónját, sőt szájához is emeli. Minek nyáloz ez most? Figyelem az emberem. Az arca ragyog. Teringettél! Ez a bolond csókolgatja azt a vacak lila ceruzát. Lupec az ajtóhoz jön és kaparás a kilincsen, intek neki: látom, mondani akar valamit.

— No, mi az?

— Képzeld mérnök ur, az Altmann igazgató meg sem nézte az utalványt, csak aláírta, — így bizik már bennem.

— Már meg is kaptam a ceruzát.

Hangja remegett, szemei ragyogtak, arca annyira derűs volt, hogy szinte megdöbbenem. Illyent én még sohasem láttam azt hiszem, találkoztam a boldog emberrel.

A halálvonatok réme a biatorbágyi, jüterbogi és rathenau vonatokat robbantotta fel

Matuska Szilveszter dühöng cellájában, mert mindent be akar vallani — Három ország rendőrsége nyomoz — Matuska egyedül követte el rémtetteit — Megállapították, hogy a merénylő nem utazott a biatorbágyi halálvonaton — Valószínűleg már hétfőn kiadják Magyarországnak Matuskát és a statáriális bíróság ítélkezik felette

Beszélgetés egy aradi orvossal, aki az aradi kórházban kezelte a sebesült Matuska Szilvesztert

Bécsből jelentik: Matuska Szilveszter a robbantó rém páratlanul álló bűnjegyében tegnap este a berlini rendőrség részéről Bécsbe érkezett Gennat bűnjogi tanácsos és Berdorff dr. rendőrkomiszár, hogy Matuska kihallgatásánál jelen legyenek. A két rendőrfőtisztviselő a bécsi keleti pályaudvaron érkeztek meg és azonnal a közbiztonsági hivatalba hajtották, ahol jelentkeztek Wahl dr. udvari tanácsosnál, aki a nyomozást vezeti. Alig félórával megérkezésük után a két német rendőrfőtisztviselő, továbbá Wahl dr. és Böhm dr. főkomiszár tanácskozássra ültek össze, melyen Gennat ismertette a jüterbogi merénylet nyomozásának legapróbb adatait is. A tanácskozás után, mely tegnap a késő esti órákban volt, újból kihallgatták Matuskát és a kihallgatáson a német rendőrtisztek, valamint Schweinitzer dr. a magyar rendőrség részéről jelent meg. Ezt a kihallgatást ugyanis azért rendelték el, mert Matuska dühöngeni kezdett a cellájában, lefel szaladgált a szűk helyiségben és állandóan ordította:

— Vigyenek ki! Vallani akarok! Mindent el akarok mondani!

Az örök ezt természetesen azonnal jelentették Wahl dr.-nak, aki elrendelte, hogy Matuskát rögtön vezessék fel a kihallgatási szobába. Ez meg is történt és Matuska elmondotta a kihallgatás folyamán, hogy az anspachi és a rottemani vasúti merényleteket is ő követte el. Ezeket, mint mondotta, ezért nem akarta bevallani, mert szégyellte, hogy nem sikerültek. A kihallgatás további során főként a Németországban elkövetett merényletek részleteit mesélte el. A kihallgatás befejeztével újra vizsgáltszerűen cellájába, ahol rendkívül nyugtalanul viselkedett.

Három ország rendőrsége kutatja Matuska multját

A három ország, Németország, Ausztria és Magyarország rendőri képviselői a kihallgatás után újra összeültek és megállapodtak abban, hogy a Matuska-ügyben a legharmonikusabb együttműködést fogják kifejteni, hogy ezáltal a nyomozás nehéz munkáját megkönnyítsék és azt gyorsabbá tegyék. Ennek dokumentálása végett úgy határoztak, hogy egy hivatalos jelentést adnak ki, mind a három ország lakosságához, melyben felkérnek mindenkit, hogy bármit is tudnának Matuska Szilveszterre, úgy jellemére, magaviseletére, egyszóval multjára vonatkozólag, úgy azt a nyomozás érdekében azonnal jelentsek a három ország bármelyik rendőrségének, ahol az esetleges adatokat a legnagyobb titoktartással fogják kezelni és az illetők neve nem kerül a nyilvánosság elé. A bécsi rendőrségen egyébként az a vélemény, hogy Matuska rövid időn belül megtör és mindent őszintén bevallani.

Biatorbágyon ma a budapesti főkapitányság detektívjei kihallgattak három személyt, akik a merénylet után beszéltek Matuskával. Ezek elmondották a detektíveknek, hogy Matuska meglehetősen sokat ivott és egy alacsony, barna kabátú, nyírott angol bajszos ember társaságában volt, akivel állandóan félrevonult és úgy beszélt, hogy azt mások nem hallhatták. A budapesti rendőrség több olyan utast is kihallgatott, akik a halálvonaton utaztak, azonban ezen utasok közül senki sem emlékszik Matuskára, miszerint ő is a vona-

ton utazott volna. A főkapitányság megállapította, hogy azt a borítékot, melyben a merénylet színhelyén a levelet találták, Matuska Tatabányán vásárolta. Most azt kutatják, hogy Matuska mit keresett Tatabányán, hogyan került oda és ott kikkel érintkezett. A budapesti főkapitányság a Matuska által bementett büntársak után is fáradhatatlanul nyomoz, azonban az eddigi megállapítások szerint egészen biztosra vehető, hogy

a büntársaként bementett nevek csak megtévesztésre szolgáltak és ezek egyáltalán nem is léteznek.

Egy visszavont vallomás

Az esti órákban érkező jelentések arról számolnak be, hogy a bécsi rendőrség tegnap éjjeltájban harmadszor is kihallgatta Matuskát, aki ekkor visszavonta előbbi beismerő vallomását az anspachi merényletrel illetőleg és sikerült neki teljesen elfogadható alibit igazolni. Ami az állítólagos Bergmann nevű felbujtót illeti, erre vonatkozólag a rendőrségnek Matuska vallomásán kívül semmiféle adat

Az ítéletet azonnal végrehajtják...

Meg nem erősített hírek arról számolnak be, hogy a német hatóságok állítólag elhatározták, hogy elállnak a kiadatási eljárástól. Ezt a hírt az esti órákig még nem erősítették meg.

Dr. Brandtsch rendőrfőnök a Stunde mai számában úgy nyilatkozott, hogy határozott bizottsággal lehet állítani, hogy Matuskának nem voltak büntársai és a merényleteket egyedül követte el. Végül kijelentette, hogy Matuskának ma pihenőnapja van és a tegnap félbeszakított kihallgatását csak holnap reggel folytatják, amelyen a német és a magyar rendőrtisztek is résztvesznek. A bécsi rendőrségen a nyomozás most különösen az irányban folyik, hogy Matuska milyen pénzforrásból kapta azokat a hatalmas összegeket, melyek fölött bizonyos időközökben rendelkezett.

A Magyarországnak való kiadatás kérdésében a magyar hatóságok már minden intézkedést megtettek. Erre különben majd csak akkor kerülne sor, ha a bécsi rendőrség befejezte a kihallgatásokat és ha a német hatóságok nem tartanak igényt Matuskára, ami az eddigi jelek szerint nagyon valószínűnek látszik. Ebben az esetben Matuskát Magyarországra hozzák, ahol

a bíróság statáriális ton három napon belül ítélkezik felette és az ítéletet azonnal végre is hajtják.

Minden valószínűség megvan arra, hogy a bécsi rendőrség hamarosan ki fogja adni a merénylőt, mivel közönséges bűncselekményről van csupán szó és ebben az esetben a magyar bíróság 23 rendbeli gyilkosság miatt vonja felelősségre. A kiadatás kérdésében Zsivay magyar igazságügyminiszter kijelentette, hogy Ausztria és Magyarország között úgynevezett kölcsönösségi jogviszony áll fenn és ennek értelmében biztosra vehető a kiadatás. A pestvidéki törvényszék a mai napon Matuska ellen kiadott elfogató parancsot közölte a bécsi rendőrséggel is.

Matuska csak magyarul hajlandó vallani

Bécsből ma este több olyan tudósítást is közöltek, amelyek az előbbi jelentésekből kimaradtak. Ezek szerint Matuska legutolsó kihallgatása alkalmával már elvesztette azt a

Az artisták koronázatlan királya

GROCK

mutatkozik be ma
Arad közönségének
a SELECT-mozgójában.

sem áll rendelkezésére. A nyomozás ugyanis olyan adatokat produkált, melyek azt látszanak bizonyítani, hogy Matuskának nem voltak büntársai és a merényleteket egymaga követte el. A bécsi rendőrségi nyomozás a mai napon egy fontos adat birtokába jutott, amely

most már teljesen kizárja azt a feltevést, hogy Matuska a halálvonaton utazott.

Ugyanis egy vasutjegyet találtak nála, melyről azt állította, hogy ezzel a jeggyel utazott a levegőbe röpitett gyorsvonaton. Ezzel szemben megállapították, hogy a jegy nem a gyorsvonatra, hanem személyvonatra szolgált. Így tehát ezzel a jeggyel nem utazhatott a gyorsvonaton, amiből az következik, hogy a merénylet idején nem volt vonaton, mint azt ő állíthatatosan állítja. Matuskát a bécsi rendőrségen orvosi megfigyelésnek vetették alá, mely azzal az eredménnyel járt, hogy idegállapota teljesen normális.

biztonságát, amellyel eddig vallott és sok olyan dolgot mondott el, amelyeket későbbi megcáfolt. Matuska nem akarja megmásítani azon vallomását, amely szerint azzal az állítólagos Bergmannal összekötöttesben lett volna. Állandóan azt hangoztatja, hogy ez az ember reá gyakorolt befolyásával uralkodott felette és a merényleteket a kényszer hatása alatt követte el. Érdekes Matuskának az a bejelentése, amelyet dr. Wahl udvari tanácsos közölt. Eszerint a leghatározottabban kijelentette, hogy ezentul nem hajlandó többet németül, hanem csak magyarul vallani. Így tehát a holnap reggel megkezdődő újabb kihallgatása már magyar nyelven fog lefolyni.

A budapesti főkapitányságon ma elhatározták, hogy újra kihallgatják azt a nőt, aki annakidején azt vallotta a hatóságok előtt, hogy jelen volt, amikor két németül beszélő ember a pokolgépet a sineken elhelyezte, sőt a felrobbantást is végignézte. Budapestről érkező hírek szerint a délutáni órákban Berlinből jelentés érkezett Bécsbe, melyben a német hatóságok nem kérik Matuska kiadatását, mivel magyarországi merénylete volt a legborzalmasabb és így a merénylőt átengedik a magyar hatóságoknak.

Saját gyárát is fel akarta robbantani

A bécsi rendőrség közlése szerint Matuska kastendorfi gyárában a tegnapi napon házkutatást tartottak és a föld alatt elásva nagyobb mennyiségű ekrazitot találtak. A rendőrség előtt a nyomozás adataiból nagyon valószínűnek látszik, hogy Matuska fel akarta robbantani kastendorfi gyárát is, hogy a nagy összegű kitévő biztosításhoz hozzájusson. Most ez irányban is széleskörű nyomozás indult meg.

Berlinből jelentik: Caputh helységében ma megjelent az előjáróság vezetője előtt egy szavahihető polgár és elmondotta, hogy a lapokban közölt fényképekről felismerte Matuskában azt az embert, akivel a jüterbogi merénylet után a szerencsétlenség színhelyétől nem messze találkoztott és aki tőle az utirány felől érdeklődött.

Egy újságíró felkereste Matuska Szilveszter Csantavéren lakó édesanyját, aki sirva beszél a fiáról és természetesen semmi körülmé-

nyek között sem akarja elhinni, hogy a terhéről bűncselekményeket ő követte volna el. A fia ártatlanságát hangoztató anyja a konyhasztal flókjából egy levelet vett elő, amelyet Matuska szeptember 18-án, tehát négy nappal a biatorbágyi merénylet után írt. A levél a következőképpen hangzik:

Matuska levele édesanyjához

Kedves Szüleim!

Már tudom, hogy maguk is értesültek szerencsés megmenekülésemről. A Szent Antalnak köszönhetem, mert mikor legelőször a zsebkendőm után nyúltam, a zsebkendőben nem a zsebkendőt találtam ott, hanem a mindig magamnál hordott Szent Antal szobrát.

Most már minden rendben van. Azt hittem, nem tudták meg és így nem is akartam tudatni magukkal.

Majd ha az idegelm egy kissé lecsillapodnak, írok bővebben.

*Kezliet csókolja
Sylvi.*

Matuska Szilveszterné pedig ugyanennek a levélnek a másik oldalán így ír:

Kedves Mama és Apám!

Bizony csak a jó Isten és a csodatévő Szent Antal közbenjárásának köszönhetjük, hogy Sylvi egészségesen kimenekült a halál torkából. Ezt a napot sem ő, sem én sohasem fogjuk elfelejteni...

A levél további részéből kitér, hogy Matuska arcán egy hosszú vágott sebet, a homlokán zúzódást szenvedett a katasztrófa során, ezenkívül a jobb lába is megsérült, de sebei felesége szerint nem veszélyesek.

A Neues Wiener Journal a Matuska-ügyvel kapcsolatosan azt írja, hogy Matuska testvérbátyja a magyar kommun alatt aktív szerepet vitt. Matuska jelenleg is Csantavéren lakik

FILM KÖZLÖNY

Grock

Sajtó-bemutató a Select-mozgóban.

A kacagás, szívből fakadó jókedv, a nevetetés fejedelme Grock, a zenebohóc. A világhírű kacagatónak teljes műsorát adja vissza a Select-mozgóban bemutatásra kerülő száz százalékos beszélőfilm, azt a szenzációs műsort, mely Európa metropolisainak közönségét mulattatta éveken keresztül. Grock a zenebohóc hegedül, a legtisztább hangokat tudja kicsalni parányi hegedűjéből, flótázik, zongorázik, harmonikázik, de mindezt olyan rendkívül mulattató formában, hogy két órás állandó kacagást biztosít a közönségnek. A Grock híres „un mögliche”-e olyan ellenállhatatlan, hogy az aradi közönség örökre szívébe fogadja ezt a kedves, siró-kacagó, de mindig és mindenütt mulattató clownt.

Grock zseniális programja egy komoly szüzséjű történet csinos keretében van foglalva. A clownok örök sorsa: gyönyörű felesége csak a pénzért szereti és a bohóc külső mögött nem látja meg az érző, melegen dobogó, nemes szívet. De Grock a szerelem vak kábulatában azt hiszi, hogy az asszony megérti az ő szép lelkét, értékelni tudja odaadását, végtelen szerelmét s mikor rájön, hogy mindez csak hiu ábránd volt, az asszony nem az ő világából való, elválnak és Grock visszatér a színpadra. Nagy szívét ismét szétosztja a közönségnek, komédiázik tovább, kacagtat. Lelkében azonban örökké ott él a szívtelen asszony képe, a kiről bőkezűen gondoskodik, de látni nem akarja többé.

A szívtelen asszony szerepét Liane Haid, a legbájosabb német diva alakítja. A csábító tekintetű, csillogó fekete szemű filmszínésznőnek eddigi szerepkörétől teljesen eltérő alakításra nyílik alkalma ebben a filmben. Liane Haid itt is megállja helyét, karcsu alakja, szőke feje kitűnően érvényesül az otromba zenebohóc rokonszenves, de jelentéktelen alakja mellett. A film többi szereplője is neves színészekből került össze: Harry Hardt és Szőregyh Gyula nevei elismert csengésűek a közönség előtt és kedves meglepetést kelt, a mikor Szőregyh megszólal magyarul. A film minden valószínűség szerint táblás házakat fog vonzani holnaptól kezdve a Select-mozgóba.

és veszedelmes kommunista hírében áll. A lap szerint egyébként Matuska lakásán ma megtalálták a collstock és a villanydrót maradványait, amelyekkel a robbantást végrehajtotta. A rendőrség most a merénylet anyagi hátterét kutatja, amennyiben azt akarják tisztázni, miképpen áll Matuskának az a 10 ezer dollárról szóló baleset és életbiztosítása, amelyet a merénylet után érvényesíteni akart.

A budapesti déli sajtó arról ad hírt, hogy már hétfőn át is adják Matuskát a magyar hatóságoknak.

Budapestről jelentik: A pestvidéki törvényszék ma megtette a lépéseket a bécsi Landesgerichtnél az ügyészségen keresztül Matuska kiadatása irányában. Valószínűleg a jövő héten előállítják Matuskát, azonban még nincs eldöntve, vajon statáriális, vagy rendes bíróság elé utalják az ügyet. A statáriális bíróság, amint az ismeretes, három napon belül ítélkezik az ügyben. Ma egyébként új helyszíni szemlét rendeltek el Matuska lakásán és Biatorbágyon, másrészt pedig az európai rendőrség az irányban nyomoz, hogy járt-e Matuska Szovjetországban.

Fantasztikus vallomás egy titokzatos szektáról

Ma este Matuska szenzációs vallomást tett és most már minden kétséget kizáró módon sikerült tisztázni a sorozatos vasuti merényle-

Dr. Lust Ferenc beszél Matuska Szilveszterről, aki az aradi barakkórházban feküdt sebesülten

A Csantavérről elszármazott néptanító neve belekerült a világsajtóba. Az egyszerű papucsosmester fiáé, aki 1911-ben mint tanító került vissza szülőfalujába, aki 1914-ben bevonult és harcolt a különböző frontokon 1918-ig és akinek a forradalom, a háború után következő zavaros esztendőket sorozata a meggazdagodást, a vagyon jelentette. A néptanítóé, aki otthagytta a fixfizetéses tanítói állást, kereskedő lett, majd pedig gazdálkodó, gyáros és háztulajdonos. Egy furcsán ívelő karrier, mely most egyszerre, egy meredek vonallal a mély felé zuhan. Egy kalandos út vezet Csantavértől Biatorbágyig és ezen az úton egy rövid, alig háromhónapos állomás: Arad.

Az ember, akire most bizonyos borzalommal gondol egész Európában mindenki, Matuska Szilveszter, akit huszonháromszor emberöléssel vádolnak, akinek elítéléséért három ország verseng, aki jó családapa és a „biatorbágyi rém” volt egy személynben — 1916-ban Aradon lárt, mint sebesült, itt töltött néhány hónapot a barakk-kórházban és innen indult el ismét a frontra.

Az Aradi Közlöny munkatársa ma felkereste dr. Lust Ferenc főorvost, aki a háború idején, 1916-ban az aradi barakk-kórház vezetője volt. Aziránt érdeklődtünk, hogy nem-e emlékszik Matuska Szilveszterre, aki itt Aradon töltött néhány hónapot a háború alatt. Lust dr. elgondolkozik. Az évek távlatán bizony már nehéz visszaemlékezni a betegek arcára, katonákra, akik annakidején százan és százan fordultak meg az aradi kórház falai között. De azután talán mégis. Mintha felszakadna az idő fátyola. Ami eddig csak homályosan derengett, azt most tisztán látja maga előtt a főorvos:

— A Matuska név már akkor ismerős volt előttem — mondja Lust dr. — amikor a biatorbágyi tettet elfogták. Nem emlékeztem azonban arra, hogy csak olvastam ezt a nevet, vagy pedig dolgom akadt-e annak viselőjével az életben is. Amikor aztán a kliséjét is láttam, az arca ismerősnek tűnt fel előttem. Most persze már tudom, hogy honnan ismerem...

Magánvizsgázók Studiuma,

levelező oktatással és anyagi felelősséggel magánvizsgázatot.

Budapest, Baross-tér 6. Keleti pályaudvarnál.

teik ügyét. Matuska beismerte, hogy gyakran járt Berlinben, ahol egy vallásos szektának volt a tagja. Ez a szekta kommunisztikus alapon állott. Augusztus 6-án is Berlinben volt, majd Potsdam egyik külső részén egy asszony ismerősénél szállott meg, miután résztvett a szekta ülésén. A jüterbogi merénylet éjszakáján, amikor a potsdami ismerősénél aludt, éjfélkor arra ébredt fel, hogy rendkívül rossz álmai voltak, felkelt és sétálni ment, majd hajnalban ismét visszatért. Ez a vallomás a rendőrség véleménye szerint csak részben igaz, mert nem éjfélkor távozott a lakásból, hanem már előtte való este elutazott Jüterbogba, ahol ő követte el a merényletet és reggel fért vissza Berlinbe. A vallásos szektára vonatkozó vallomása is a valószínűség erejével hat, mert Berlinben több és ehhez hasonló szekta működik. Ezenkívül pedig Matuska pontos címét is megadta ennek a szektának, de a közelebbi adatokat a nyomozás érdekében a rendőrség még nem közölte.

— Milyen ember volt Matuska? — kérdeztük.

— Ahogy így visszaemlékezem, nem jut eszembe semmi olyan momentum, amely arra utalna, hogy abnormalis viselkedésű lett volna. Pedig ha Matuska viselkedésében valami gyanus lett volna, azt fel kellett volna fedeznünk, annál is inkább, mert abban az időben számosan jöttek megroppant idegállapottal haza a front-ról.

— Honnan került ide Matuska?

— Látja, erre nem emlékszem pontosan... Már azt sem tudom, hogy milyen sebesülése volt. Ha jól emlékszem, deréklövést kapott. Az azonban tisztán az emlékezetemben él, hogy innen hová ment. A szerbiai frontra küldték. Erre nyilván azért emlékezem jobban, mert Matuska emlegethette, hogy örül ennek az áthelyezésnek, mivel szülőföldjére kerül. Ennyi lenne az, amit Matuskáról tudok. Talán sohasem is gondoltam volna rá többet, ha neve most nem vetődik fel, nem válik közismertté a biatorbágyi merénylettel kapcsolatban...

Matuska Szilvesztert, a volt hadnagy urat, most Bécsben vallatják. Éjjel-nappal folynak a kihallgatások. Ártatlan életet kioltásáért kell felelnie. Az események gyorsan peregnek, gyűlnek a terhelő adatok, a jegyzőkönyvekben számos város neve megfordul. Csak talán Arad marad ki. Egy marosparti város, ahol a „biatorbágyi rém” a háború vérfreggetegében néhány hónapra megpihent és ahol ez a végeredményben talán sajnálatraméltó és beteg ember, vagy ha jobban tetszik: ez a szörnyeteg, 1916-ban néhány boldog, nyugodt napot töltött el... (m. t.)

Ghica herceg látogatása Mussolininél

A német sajtó messzemenő következtetései — Olaszország a maga számára akarja meghódítani a Balkánt — Török—bolgár—görög—magyar és román érdekcsoport francia protektorátus alatt

Berlinből jelentik: A német sajtó Ghica herceg Mussolininél teendő látogatásával kapcsolatosan azt a következtetést vonja le, hogy ez szoros összefüggésben áll a török—görög és a török—magyar barátkozással. A lapok tudni vélik, hogy Mussolini hajlandó külkereskedelmi engedményeket tenni, ha Románia csatlakozik az olasz protektorátus alatt alakuló török—bolgár—görög—

magyar—román érdekcsoporthoz.

Mussolini úgy tervezi, hogy ez az érdekcsoport egyrészt Jugoszlávia és Franciaország ellen az olasz érdekeket fogja képviselni, másrészt a Balkánon az olasz áruk piacát akarja biztosítani, ennek ellenében pedig hasonló biztosítást ígér a balkáni államok mezőgazdasági produktumainak elhelyezésére.

Henry de La Fontaine Aradon

A politika nagyon hasznos dolog — sugta az Aradi Közlöny munkatársának a Nobel-díjas belga professor, — de csak abban az esetben, ha becsületes...! — Végignéztük a Kulturpalota kincseit a világhírű belga házaspárral. — Mi érdekelte La Fontainet — Aradon?

Pop C. István Konstantinápolyba, vendégei Bruzel'esbe utaztak

A két fehérlovas „számozatlán“ elegáns kanyarodóval gördül a Kulturpalota széles lépcsőfeljárata elé, amelynek végén a magas vendégeknek kijáró tisztelettel várja a látogatókat Langa Innocent tanár, a Kulturpalota könyvtárosa. Az elegáns fogatnak három utasa van: elsőnek Pop C. István szenátor, a Kamara volt elnöke lép ki fiatalos ruganyossággal a kocsiból: utána egy bizonytalanul tipegő öreg hölgy és egy legalább 5 dioptriás, kerek szemüveget viselő, középtermű, harcsabajuszu öreg ur: Henry de La Fontaine professor, a belga szenátus alelnöke, az Interparlamentáris Unio tagja, a Belga Tudományos Akadémia Nobel-díjas alelnöke, stb. stb. Egy szóval: Pop C. István nevezetes konopi vendégei Aradra érkeztek.

Tulajdonképpen már a déli órákban befutott velük a konopi vonat. Pop C. István személyesen kísérte be vendégeit, akik közben már megjárták Lippát is, ahol nemcsak a hetipiac tarkaságát tekintették meg, hanem belátogattak a Bocu Sever kuriájára is, ahol...

— Az Istenért, csak politikáról ne!... — mondja közbe Henry de La Fontaine tiszteletreméltó felesége és miközben szapora franciasággal megismétli kijelentéseit, még vagy kétszer-háromszor aggodalmasan végigmér; látzik rajta, hogy a legszívesebben a retiküljébe dugná nevezetes férjét. — Hogy ezek az újságírók mindig kiszimatolják az embert!...

A helyzet azonban korántsem ennyire veszélyes, Henry de La Fontaine professor pár aggodalommal teljes pillantást vet feleségére, de nem tiltakozik tulságosan az interjú gondolata ellen. Kedves naivitással kijelenti, hogy őszintén örül, hogy újra alkalma van megismerni egy újságíró: de viszont politikáról nem nyilatkozik, — egyáltalán muszáj neki nyilatkoznia...? A, dehogyan is...! — nyugtatjuk meg a tudós professzort és ezzel a látszat szerint máris elhárult minden veszély. Pop C. István jóakaratu mosollyal tessékeli befelé vendégeit a Kulturpalotába, lassanként Madame de La Fontaine is megnyugszik és a délután csendes derűje, a képtár, a muzeumi gyűjtemények nyugalma csakhamar elfeledteti a vendégekkel az aggodalmakat, a politikát és miegyebet.

Impressziók a Kulturpalotából

A társalgás általában francia: később németre fordul és így lesz belőle valami olyan nyelv, amit csak Elzász-Lotharingiában hallhat néha az ember. De így is eléggé kifejező. Érdekes számokban gondolkodó emberek. De La Fontainené, ahogy a nagyterembe lépünk, rögtön azt a fogast kérdést szögezi Pop C. István mellé: vajon hányvan férnek el ebben a teremben...? Szerencsére a Langa könyvtáros ur tudja: kétezer ülőhely van. Kétezer? — Très bien, très bien. A képtárban a Munkácsy-képek megragadják mindkettőjük érdeklődését: a „Javithatatlán“, a „Pólyáné“ portréja, Feszty Árpád nagy triptichonja, „A sirbatétel“, Litzemayer hatalmas vászna Mátyás királyról általános tetszést arat. A professor érdeklődik, ki is volt az a Feszty? Jókai kortársa, — mondja Pop C. István. A Nobel-díjas belga professor arca egyszerre megélenkül: Áh, persze, persze, a Zsóké, hogyne, nagyon jól ismeri... Hatalmas koncepciója van ennek a Fesztvnek...

A román teremben Jordánescu, Tracteanu, Th. Aman képei tetszenek. Sokáig állanak Pop Sándor finoman megrajzolt „Önarckép“ előtt. De La Fontaine professor egészen fellelkesül: ki ez, ki ez...? — Ez egy kolozsvári professor — mondja Pop C. István — a kolozsvári képzőművészeti főiskola igazgatója. — Pompás egy kép! — mondja az előkelő vendég. Ce est très jolie! — visszhangozza fele-

sége is... Dehát ki ne ismerné a Kulturpalota kincseit Aradon...? A beszélgetések intermezzóiba közbelopott kérdésekkel sikerül közben megállapítanunk, hogy a kiváló belga professor immáron 77 éves, a Nobel-díjat 1913-ban nyerte: a világháború kitörését megelőző évben ő kapta meg az első békedíjat. Mástulönben a polgári foglalkozása: professor, egy nagy tudományos intézmény élén áll Bruxellesben...

Eközben átmegyünk az 1848—49. szabadságharc összegyűjtött műemlékei között, át a román háziipari kiállítás milieujéin: a vendégek udvarias elragadtatása ugyanaz, sőt fokozódik, a joliból charmente, sőt magnifique lesz... Avram lancu arasznyi ágyujának őszinte sikere van: szinte oda se figyelnek a velejáró történelmi konferanszra. Pedig, érdekes: a lancu képe mellett függő Horia a maga torradalmával még a párisit is megelőzte — mondja Pop C. István. Ezen egy kicsit elgondolkodik a professor, de már a könyvtárban járunk, az eredeti kiadási Diderot-k, Voltaire-k kincsei között. A szakember elragadtatása csillan meg De La Fontaine professor fantasztikus dioptriájú pápaszeme mögött néhai borosjenői Atzél Péter pergamentkötésű könyvei láttán és mire a könyvtári adminisztráció pihenőhelyére érünk, szinte elfeledni látszik, hogy újságíróval beszél: belemelegszik, nyilatkozik, az asztalra telepedve gesztikulál, egyszóval — interjút ad az Aradi Közlönynek.

La Fontaine nyilatkozik...

— Tízmillió könyvcimkénk van — mondja őszinte dicsekvéssel De La Fontaine professor — a brüsszeli Nemzetközi Bibliográfiai Könyvtárban, amelyet P. Otlet urral van szerencsém vezetni. Közel negyven éve ide küldik a világ minden nyomtatványát és mi a saját rendszerünk alapján tartjuk könnyen hozzáférhető módon nyilván valamennyit. Nincsenek közöttük sem nyelvi, sem nemzeti válaszfalak... egy nagy világ-békepropaganda az egész intézmény. Békében 33 személy intézte csak a könyvtár adminisztrációját: sajnos, ma már jóval kevesebben vagyunk.

Visszakerül Aradra a vasutigazgatóság

Kétfélmillió lejes többletkiadást jelent az államnak a vasutigazgatóság temesvári átvitelének kalandja — Temesváron akció indult egy új vasutigazgatósági palota felépítésére, — amikor Aradon üresen áll a hatalmas, modern épület

Temesvárról jelentik: Emlékezetes az a hosszú évekig tartó vetélkedés, amely a kerületi vasutigazgatóság elnyerése körül Temesvár és Arad között folyt és amely végül is Temesvár győzelmével végződött. Temesváron a vasutigazgatóság bérházban van elhelyezve és évente kétfélmillió lej bért fizet. A vezérigazgatóság az általános takarékosági szükségletre való tekintettel nem hajlandó ezt a kétfélmillió lejt évente továbbra is fizetni annál is inkább, mert Aradon itt áll a nagy és még a békeidőből származó modern vasutigazgatósági palota. Ez az aradi palota nincsen kihasználva és igen sok helyiség ma is üres benne. A bucaresti-i vezérigazgatóság azzal a tervvel foglalkozik, hogy a vasutigazgatóságot Temesvárról átvigye Aradra, ami által lehetővé válik évi kétfélmillió lejnek a megtakarítása.

Az Aradi Közlöny számtalan ízben rámutatott az eddigi helytelen intézkedés hátrányára, amelyet végül — a jelek szerint — a felsőbb fórumokon is beláttak. Értesüléseink szerint a vasutigazgatóság Aradra való visszahelyezésének tervétől a vezérigazgatóság csak egy esetben állana el és pedig akkor, ha lehetővé tennék a vasut temesvári palotájának

Tökéletesen műszáritott elsőrendű, legjobb méretű, tölgy- és bükk-

PARKETTA

házhöz szállíva, kívánatra le is rakva, legjutányosabb árban kapható:

ARADI FAIPARI r. t.-nál,
Curtioi uton. Telefon 187.

Minden pénz nélkül gyűjtöttünk össze ennyi könyvet, kéziratot, pusztán lelkesedéssel és ime, az eredmény a legsikeresebb propaganda a világbéke eszméje mellett... Ahol annyi nép és nemzet szellemi terméke egyetlen egy helyen elfér, nem is lehet másban hinni és bizakodni. A műveknek 72 ezer csoportjuk van és amidőn egyikre szükség van, fellapozza az ember a megfelelő számú törzscsoportot, ott talál egy számot a katalógusban és ezalatt a szám alatt a megfelelő tartalmu alcsoportok számait... Amerikai, a legmodernebb rendszer ez kérem, higgye el.

Es mégis: a politikáról...

És tüzesen magyarázza a brüsszeli világkönyvtár nyilvántartási rendszerét, Ahogy itt hallgatjuk, szinte fáj elgondolni is; ennek a könyvtárakhoz szokott hófehérhaju és hófehér gyermeklelkű öreg urnak kellett éppen kifognia a bucaresti ucca politikai megnyilatkozását? Nincs igaz az aggódó feleségnek, amikor ennyi tudományt, ennyi elvonatkoztatott szak-képzettséget Argus-szemekkel félt minden politikától, újságirótól? De elkövetkezik a távozás ideje is és a professor mosolyogva kap észbe:

— Nos, látja, mégis csak adtam interjút. De nem politikáról, ugy-e? A politika nagyon hasznos dolog és a politikusok hasznos emberek, — csakhogy — csak abban az esetben, ha becsületesek.

De ezt már menetközben, szinte csak sugva mondja. Nagyon is közel van De La Fontainené asszony. Arad nevezetes belga vendégei még az éjszaka folyamán elhagyják az országot, házigazdájuk, Pop C. István pedig Bucurestín keresztül Konstantinápolyba utazik az Interbalkáni Konferenciára, ahol a román delegáció elnöke régi, fontos szerepet tölt be. (—ab.)

felépítését. Temesvár városa még a háború előtt a Lloyd-sor legszebb helyén ingyentelket ajánlott föl a vasutigazgatóság részére. Az építkezés a háború és az utána következő nehéz idő miatt azonban nem volt lehetséges. A vasut most azt szeretné, ha a város ezt a fényűző helyen levő telket kicserélné és egy másikat adna kevésbé forgalmas és a csendes munkának jobban megfelelő helyen. Reméljük, hogy e fantasztikus áldozatot igénylő terv helyett a vezérigazgatóság észbekap és mielőbb vissza hozza a vasutigazgatóságot Aradra.

Az aradi mozik mai műsora

5, negyed 8 és negyed 10 órakor.

CENTRAL MOZGÓ: ARIANE. Claude Anet regénye nyomán készült filmjének. Főszereplők: Elisabeth Bergner és Rudolf Forster.

SELECT MOZGÓ: Premier. GROCK, a világhírű artistának egyetlen filmje, Llano Haid, Harry Hardt és Betty Bird közreműködésével.

ELITE MOZGÓ: TAKARANOWA. Történelmi dráma. Főszereplők: Edith Jehanne, Olaf Fjord és Rudolf Klein Rogge.

GRADISTE MOZGÓ: Javítási munkálatok miatt az előadások szünetelnek.

HIREK

Az amerikai nagybácsi

Időről-időre a koldussá vált Európa különböző országaiban és városaiban hírek jelennek meg az amerikai nagybácsiról és a többmillió dollárörökségről. Erről a mostani keserű időről sok mindent el lehet mondani, azonban tagadhatatlan, hogy a családi tradíciók a régi fényükben ébredtek fel és noha Amerika messze van, az európai rokonok mégis szeretettel és kegyelettel gondolnak az amerikai nagybácsira, aki dolgozik és gyűjti a dollárokat, vagy aki meghalt és hátrahagyta szegény rokonaira nagy vagyonát... Az utóbbi években a szegény amerikai nagybácsinak sem megy olyan jól a dolga, mint azelőtt. Nem olyan könnyű már szákszámra lapátolni az aranyat, de hát néhány millió dolláröskája még maradt neki a multból s az európai rokonok félig bosszankodva, félig örülve figyelnek fel a tengerentúlról jövő hírekre és várják a csodát, a dollárokat, amelyek szegénységüket bearanyozzák és nyomoruságuknak véget vetnek.

Akár mennyire jól tudjuk is, hogy a gazdag amerikai nagybácsinak egyéb gondja-baja van, mint hogy előtte ismeretlen európai rokonainak ajándékozzon a millióból, azonban méltányosnak találja mindenki, hogy Amerika, amely ötletekben, szépségben és munkaerőben annyit kapott Európától, most a hóna alá nyúljon szegény rokonának, ennek a szegény Európának és segítse. Azonban itt is úgy vagyunk, mint általában a szegény és gazdag rokon viszonyával. Minél jobban meggazdagodik valaki, annál kevésbé akar a szegény rokonairól — ez esetben a szegény Európáról — tudni. Amerika, a nagybácsi most azt a kifogást hozza fel, hogy ő ne azért gyűjtötte össze a milliókat, hogy mások könnyelmű adósságait kifizesse és pénz helyett csak tanácsokat küldöz Európába. Tanácsokat arról, hogy szereljünk le és hogy szorgalmasabbak legyünk. Pedig tanácsokkal mi ugyancsak el vagyunk látva. Dollárok keltenének. Több dollár és kevesebb lótanács...

— **IDŐPROGNÓZIS.** Az esők szűnésével még változékony és hűvösebb idő várható.

— **Argetolanu helyzete szilárd.** Bucuresiből jelentik: Argetolanu királyi audienciájával kapcsolatban az Adeverul úgy értesült, hogy a pénzügyminiszter helyzete továbbra is szilárd. Az uralkodónak ugyanígy az a nézete, hogy Argetolanu eddigi intézkedései a helyzet megjavulását segítették elő és különösen a mezőgazdasági problémák megoldását illetően a pénzügyminiszternek előnyös a koncepciója. Argetolanu egyébként jelenleg a költészet előkészítésén dolgozik, majd pedig a soron következő aktuális pénzügyi javaslatokat készíti elő.

— **Iskolai szünet lesz 16-án, pénteken Aradon.** Károly király október hó 16-iki születésnapja alkalmából — mint az Aradi Közlöny megírta — nagyszabású kulturális ünnepek lesznek Aradon. Ma érkezett meg a város közoktatásügyi hatóságához a közoktatásügyi minisztérium rendelete, amely intézkedik, hogy az oktatás az aradi iskolákban az uralkodó születésnapján szüneteljen.

— **Dr. Hlatky Endre** — miniszteri osztálytanácsos. Mint a Magyar Távirati Iroda jelenti, a kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére dr. Hlatky Endre miniszteri titkárnak a miniszteri osztálytanácsosi címet adományozta.

— **Jac Jenő gazdasági tanácsos bucuresi-i utazott.** A város gazdasági ügyosztályvezetője Bucuresibe utazott. Ma tárgyalta ugyanis a Semmitőszék Jac tanácsos nyugdíj-perét, amelyhez személynél jelenléte volt szükség. Jac tanácsos a Semmitőszék döntésével holnap érkezik vissza Bucuresiből.

— **Az aradi rendőrség állambiztonsági hivatala felhívja mindazokat az idegen állampolgárokat, akik további itartózkodásuk érdekében irattalakat benyújtották a felülvizsgáló bizottsághoz (Comisia de revizuire) hogy a lehető legrövidebb időn belül jelentkezzenek a rendőrség idegenellenőrző osztályán.** Azok, akik a felhívásnak nem tesznek eleget, az ország mielőbbi elhagyására fogják kényszerülni.

Négy városi munkás miatt komoly veszély fenyegeti az aradi színiévad kezdetét

Bonyodalmak az aradi színház diszletraktárának átvétele körül — Nincs aki átadja és nincs aki átvegye az aradi színház felszerelését, hogy Janovics dr. megkezdhesse munkáját — Radu Cornel dr. visszgérkezéséig nem lehet megkezdeni a diszletraktár átadását

Az új aradi színiévad kezdetét folyó hó 22-ére jósolták a színháziroda kommunikéi. A színház igazgatósága a város vezetőségével karöltve, úgy tervezte, hogy ezen a héten sikerül likvidálni a város valamennyi hivatalos összeköttetését a régi színiigazgatóval és ezért Popa Constantin városi kulturatanácsost bízták meg, hogy a színháznak a város tulajdonát képező diszletraktárát és egyéb felszerelését a régi bérlőtől átvegye.

Popa kulturatanácsos megtette a megfelelő hivatalos lépéseket a diszletraktárának felülvizsgálására érdekében. Szükségessé vált azonban az, hogy néhány munkás rendet teremtsen a színpad diszletraktárában, hogy megfelelő alappal, darabonként vehessék számba a leltár egyes tételeit. Ezért a kulturatanácsos négy munkanélküli munkást kért a város vezetőségétől, hogy ezeknek segítségével némi rendet lehessen teremteni a színház régi diszletraktárában. Radu Cornel dr. Interimár-bizottsági elnök távollétében helyettese azonban arra az álláspontra helyezkedett, hogy felesleges kiadásokat a város nem vállal ma-

gára és intézzék el a leltározás kérdését az érdekeltek egymás között. Igen ám, de a diszletraktárhoz a városnak is volna némi köze, mivel egyfelől az új színiigazgató a városból veszi át a diszletraktárt és nem a régi bérlőtől; másfelől pedig a városnak kötelessége az, hogy gondot viseljen a tulajdonát képező diszletraktárra, amelyért az új igazgató külön bérlési díjat is fizet. A diszletraktár átvétele és hivatalos átadása nélkül az új színiigazgató azonban nem kezdheti meg a maga rezsiében a színiévadot, mivel nem vállalhatja az anyagi felelősséget Arad város színházának olyan diszletraktárért, amelyet hivatalosan még nem is vett át a város kulturális osztályának.

A négy városi munkanélküli munkás munkához juttatásának, vagy munkához nem-juttatásának gordiuszi csomója jelen pillanatban még megoldatlanul hever a városi iktató hivatalában, egy szimpla kérvény alakjában, amelyet a mai nap folyamán Popa kulturatanácsos iktatott be. Értesítéseink szerint a mestersegesen előidézett dilemmában Radu Cornel dr. interimár-bizottsági elnök fog dönteni, ha majd Bucurestiből hazatér.

EDISON

A haldokló feje ott pihent a párnákon. Ágya, az a csodálatos műszer még precízen dolgozott. Számpolt. Az órákat és percekét számolta, továbbá, elmúló életét...

Edison, a nagy varázsló, aki igába fogta a megfoghatatlan erőket és az embert a természet urává tette, nem tudott kifáradni. Az elhasznált test pihenésre vágyódott, a megkopott kerekek nem akartak tovább dolgozni. Csak az a csodálatos műszer, a titkoknak titokzatos kutatója dolgozott még. És keserű harag öntötte el a vergődő lelket: haragudott az orvosokra, akik körülötte sürgölődtek, suttogtak, fontoskodtak. Miért hosszabbítják meg az elhasznált test életkomédiáját? Mert csak az az élet, melyben titkokat kereshet az ember! Edison sirni szeretett volna tehetetlenségében... Nem tudott meghalni...

— **Béke a város és a közüzemi munkások között.** Aradváros közműveinek munkássága már régebben bérkövetelésekkel állott elő a városvezetőséggel szemben. A napokban a munkafelügyelősen megindultak a tárgyalások a munkakonfliktus békés elintézésére. A tárgyalások eredményteliségét, amennyiben a munkások követelését részben elfogadják és így a konfliktus megoldást nyert.

Fehérneműek
Paplan anyagok
nagy választék — olcsó árak!
RUTKAY & BOTYE
cégnél Arad.

— **Halálozás.** Özv. Blaskovits Istvánné szül. Mézes Klára, életének 93-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. Temetése f. hó 15-én, d. u. 5 órakor lesz a felsőtemető halottasházából.

— **Sikkasztásért feljelentett utazó.** Nagyszabású sikkasztási bűnyben kezdett vizsgálatot az aradi rendőrség. A vizsgálat előzménye, hogy Miklósi Józsefné, a Splendid fűzőkészítő vállalat tulajdonosa bűnvádi feljelentést tett Ierna Mandel, a cég utazója ellen sikkasztás címén. A feljelentés elmondja, hogy az utazó, aki a cég gyártmányával a régi királyság városaiban utazott, néhány hónappal ezelőtt megvált a cégtől, mintegy 40.000 lejtel azonban többszöri felszólításra sem számolt el. A feljelentés ügyében a rendőrség képviselőiben Margescu komisár megindította a vizsgálatot.

Kele Sándor dr. súlyos balesete

Egy ér megpattant a gyomrában. — Esméletlenül szállították a lakására.

Sajnálatos baleset érte az aradi ügyvéd Kar egyik közismert, szimpatikus tagját, Kele Sándor dr.-t. Kele dr. már régebben szenvedett gyomorbetegségekben, kezelő orvosa gyomorfekélyt állapított meg. Tegnap este Nagyváradról tért vissza Aradra s amint lakására ért, heves fájdalom fogta el s hirtelen rendkívül nagyfokú vérzés lépett fel, mely orrán-száján indult el s Kele dr. eszméletlenül esett össze. Családja Roth Marcell dr. egyetemi magántanárt és Kabdebó György dr.-t hívatta el, akik megállapították, hogy az ügyvéd gyomrában egy ér pattant meg s úgy a nagyfokú vérzés, mint a heves fájdalmak ennek következtében léptek fel. Kezelés alá vették s Kele Sándor dr. állapotában a mai nap folyamán már javulás állott be.

— **A müncheni „Vier Jahreszeiten“ szálloda fizetésképtelen.** A németországi sajtó sajnálkozva számol be a legújabb müncheni inszolvenciáról. A nemzetközi hírnévnek örvendő szálloda, a „Vier Jahreszeiten“ hivatkozással a katasztrófális gazdasági viszonyokra, beszüntette fizetésait. München város vezetősége és az érdekeltek pénzügyi tanácskozással folytatnak az irányban, hogy a város egyik nevezetességét és történelmi hagyományokban gazdag multu vállalatot életben tartsák.

— **Fel-, váll- és ágyékrheumánál idegfájásoknál, szaggatásnál és zsabánál a természetes „Ferenc József“ keserűvíz rendkívül hasznos házi-szer, mely kora reggel egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát jól kitisztítja.** Egyetemi klinikákon szerzett tapasztalatok tanúsítják, hogy a valódi Ferenc József víz gyors és biztos hatású, kitűnő gyomor- és béltisztító szer. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Tolvaj cseléd.** A rendőrség előállította Caciula Sofia szolgálóleányt lopás vádjával. A tolvaj cselédleány ellen az eljárás megindult.

— **Egészséges vért és izmokat kell megőrizni, nem zsirt és hájat.** Vivion és tornászon Pellegrini mesternél.

A Kölcsey-Egyesület szózata a magyar szülőkhöz és ifjúsághoz

A Kölcsey Egyesület választmánya elhatározta, hogy ezen a télen is megrendezi azt a szabadiskolát, melyben a magyar irodalomtörténet anyagának feldolgozásával ismeretet ad arról a kapcsolatról, mely a magyar közművelődés és az egyetemes emberi fejlődés közt van. Az előadások helve az idén is az *Iparos Otthon* nagyterme, ideje hétfőn, szerdán és pénteken este 6 órától 7-ig. Az előadók a közművelődésben kifejtett munkásságukból ismert és megbecsült következő szellemi erők: *Kara Győző*, dr. *Somogyi Gyula*, dr. *Szántó Zsigmond*, dr. *Bereczky Imre*, dr. *Berthe Nándor*, *Blédy Géza*, *Kövér Erzsébet*, *Lászlóné Prohászka Elvira*, dr. *Szelle Károly*, *Sima Dezső*, dr. *Schweitzer József* és az alulírott *Fischer Aladár* és *Szöllösi István*.

A Kölcsey Egyesület irodalomtörténeti előadásaival meg akarja könnyíteni és ki akarja egészíteni a magyar ifjúság tanulmányait, egyben a családi otthonoknak kíván utmutatóul szolgálni. Azért tisztelettel meghívja az *október 19-étől* március hónapig tartandó magyar irodalomtörténeti előadásokra nemcsak az iskolai és iskolán kívüli ifjúságot, hanem a fejlődő nemzedék szülőit is. *Előadásaink most is mindenki számára ingyenesek*, a Kölcsey Egyesület nem kér sem beiratási díjat, sem belépti díjat senkitől, aki az előadásokon részt vesz, de közművelődési céljai szolgálatában mindenkit örömmel fogad be tagjai közé, aki a csekély tagdíj befizetésével erre a közmunkára jelentkezik.

A Kölcsey Egyesület nevében Aradon, 1931 október 14. *Fischer Aladár*, ügyvezető-elnök, *Szöllösi István*, főtákos.

— A török miniszterek elutaztak Budapestről. Budapestről jelentik: A török miniszterelnök és a külügyminiszter ma dében Almássy László magyar házelnöknél ebédeltek, majd nagy katonai pompa közepette elutaztak Budapestről. Az An-cará felé induló vonat a magyar és a török himnusz hangjai mellett futott ki az állomásról.

— Tíz bank fizetése képtelen az Unióban. Londonból jelentik: Az Egyesült Államokban a tegnapi napon tíz kisebb bank vált fizetése képtelenné. A tíz fizetése képtelen bank passzívája összesen kilenc millió dollár.

— Adóamnesztia Magyarországon. Budapestről jelentik: A 33-as bizottság mai ülésén Varga pénzügyi államtitkár tervezetet nyújtott be arra vonatkozólag, hogy mindazok, akik november 15-ig befizetik adóikat, mentesülnek minden késedelmi kamattól, végrehajtási és egyéb költségektől. Általános amnesztia-ra vonatkozó törvénytervezet benyújtását e hétre várják.

— Falu, ahol tíz év alatt nem született gyermek. Londonból jelentik: Adlingkleet községben egy házaspárnak gyermeke született, mielőtt az egész falut díszesen fellobogózták. Ez ugyanis azért történt, mert a községben már nem kevesebb, mint tíz év óta nem született egyetlen gyermek sem.

— Tanítónők halálos katasztrófiája. Freiburgból jelentik: Giffers közelében ma délután egy autobus, amely svájci német tanítónőkkel volt tele, felborult. Az autobus vezetője és négy tanítónő életüket veszítették, míg többen súlyosan megsebesültek.

— Összeszúrta a betörő. Kolozsvárról jelentik: Vakmerő betörés történt tegnapi napra virradó éjszaka az Episcop Nic. Popa-ucca 35. szám alatt. Magyarosi János 20 éves cipészegéd éjjelután pár perccel arra ébredt, hogy betörő jár a lakásban. Az éjszakai látogató, amikor látta, hogy felfedezték, rátámadt Magyarosira és a beteg embert zsebkéssel súlyosan megsebesítette. A betörőnek sikerült elmenekülnie, a borzalmasan összeszúrta fiatal embert pedig súlyos állapotban kórházba szállították, ahol azonnal műtétet kellett rajta végrehajtani. A rendőrség megindította a vizsgálatot a vérengző betörő kézrekerítésére.

Per Hunyady Károly gróf ellen az aradi törvényszéken az özvegye magasabb nyugdíj megállapítását kéri — Az ügyet ma tárgyalta a törvényszék

Érdekes keresetet adott be az aradi törvényszékhez özv. *Kulcsz Lipótné* a soborsini gróf Hunyady-birtok tulajdonosa, *Hunyady Károly* gróf ellen. Az özvegy keresetében előadta, hogy férje harmincöt éven keresztül állott a gróf Hunyady-uradalom szolgálatában mint főördész. Férje halála után a jószágkormányzó-ság nyugdíjat állapított meg részére, azonban az oly alacsony, hogy abból a mai gazdasági körülmények között megélni nem lehet.

Tekintettel arra, hogy már évekkel ezelőtt kérelemmel fordult a jószágkormányzóhoz, amelyben nyugdíjának felemelését kérte, ame-

lyet arra alapít, hogy férje, aki közel egy em-beröltön állott az uradalom szolgálatában, hű szolgálatával kiérdemelte, hogy özvegyének olyan nyugdíjösszeget állapítsanak meg, amelyből mint egykori főördész özvegye, társadalmi állásához mértén meg is tud élni. Keresetében visszamenőleg 489 ezer lej megítélését kérte az aradi törvényszéktől. Az ügyet ma tárgyalta a törvényszék *Orezeanu—Topciu* tanácsa, tekintettel azonban arra, hogy a gróf Hunyady-uradalom jogi képviselője különböző kifogásokkal élt a kereset jogosságát illetően, a törvényszék a bizonyítás kiegészítését rendelte el s erre újabb tárgyalási napot tűzött ki.

LEGUJABB

Elkészült a bank-törvénytervezet

A tervezet érdekes adatai — Az alaptőke nagysága — Az igazgatóság felelős a pénzügyi vállalkozásaiért

Bucurestiből jelentik: A pénzügyi törvények új szabályozásáról intézkedő tervezet elkészült. A banktervezetet elküldték a Legfőbb Törvényelőkészítő Bizottságnak.

A törvénytervezet hat fejezetből áll és a következő legfontosabb reformokat tartalmazza:

A megalakuló pénzügyi alaptőkéjének a nagyságát a helység nagyságához mértén kell megállapítani. A törvénytervezet kötelezővé

teszi a bankok számára a tartaléktőkék létesítését még pedig olyképpen, hogy az alaptőkéknek legalább 20 százalékát kell, hogy kitegyék. A bank igazgatósága anyagilag is felelős a pénzügyi vállalkozásaiért. A bankok összkötelezettségei nem haladhatják meg az alap és a tartaléktőkék tizenkétszeresét.

A szabályzat kedvező könnyítéseket tartalmaz a fuzióra törekvő pénzügyi intézetek számára, majd végül a csődbe kerülő bankok likvidálását szabályozza.

Bombáznak a japán repülők

Bombaraktár Mukden mellett, Japán felől. Az Unió hat tengeralattjárót vezényelt

Londonból jelentik: Kupang-Csan közelében Japán repülők egy katonákat szállító vonatra több bombát dobtak le. Erre a vonaton tartózkodó katonaság erős gépfegyver-tűz alá fogta a repülőket, ezek azonban még idejében elmenekültek. A japánok azt állítják, hogy Mukden közelében a kínaiaknak egy bombaraktáruk van, ahová már eddig is rengeteg robbanó anyagot szállítottak. A helyzet a két ország között rendkívül feszült.

Tokióban a japán külügyminiszter a diplomáciai testület előtt ismertette azokat az alapvető feltételeket, amelyeknek alapján a következő pon-

tokról hajlandó lenne Japán Kínával közvetlen tárgyalásokba boesáitkozni és feltételeinek betartása esetén a mandzsuriai hadiniveleket beszüntetni. Ezek a pontok a következők:

1. A japánellenes propaganda erőyes elfojtása. 2. A japán érdekek mandzsuriai vonatkozásainak végleges elismerése. 3. Tárgyalások Japán és Kína között Nankingban és más városokban is, a mandsu helyi hatóságok bevonásával.

Egyébként az amerikai tengerészeti minisztérium rádió útján hét darab tengeralattjárót vezényelt Kingstownból Sanghaiba.

— Egy diák borzalmas szerencsétlensége. Constantából jelentik: Sulyos kimenetelű szerencsétlenség történt ma délelőtt a Bucuresti—constantai vasútvonalon. Stanilache Jorgu diák, a bucuresti-i Spiru Haret-liceum növendéke Dunarea vasútállomáson keresztül akart menni a pályatesven, amikor egy tolató mozdony elkapta és a szerencsétlen diáknak jobb karját és ujjancsok jobblábát valóságos leamputálta. A szerencsétlenül járt diákot az állomás személyzete azonnal a családosi-i kórházba szállította.

— Elbocsátották állásából egy aradi detektív. Putariu György, államrendőrségi detektív hosszabb idő óta a rendőrség erkölcsrendészeti osztályán teljesített szolgálatot. A detektív ellen az utóbbi időben több feljelentés érkezett, amelyek szerint kisebb szolgálatokért pénzt fogadott volna el. A megindított vizsgálat során csakugyan megállapítást nyert, hogy Putariu kisebb szabálytalanságokat követett el és ennek következményeképp október 1-i hatállyal elbocsátották a rendőrség szolgálatából.

— Nagy tombolaest a Városi kávéházban. A „Principele Mircea” Csecsemővédő Egyesület Dr. Radu Cornel polgármester ur felhívására i. hó 17-én, szombaton nagy tombola-estet rendez a Városi kávéházban.

— Egy déval iparoson veszettség tört ki a kolozsvári Pasteur-intézetben. Szanider Dezső 32 éves dévai iparos tegnap vitte Kolozsvárra fiatal felesége, hogy a kolozsvári Pasteur-intézetben megállapítsák, hogy férjét megharapta-e veszett kutya vagy sem. Szanider, amint megérkezett bevitték a kórterembe, ahol már az orvosi vizsgálat alatt mutatkozni kezdtek a veszettség tünetei. Borzalmas kínok között fetrengett egész nap és éjjel, míg ma reggel 5 órakor irtózatosszenvedés közepette meghalt. Az esetnek az az érdekessége, hogy úgy a férj, mint a feleség folyton azt hangoztatták, hogy Szanidert nem harapta meg veszett állat, holott az orvosi vizsgálat kétségtelenül ezt megállapította. Valószínűnek tartják, hogy Szanider gondokba merülve haladt az utcán és egy veszett kutya olyan jelentéktelen sérülést ejtett rajta, hogy azt észre sem vette, de ami mégis alkalmas volt arra, hogy Szanider életét kioltsa.

— Dr. Lakatos szanatóriuma, Baden bei Wien, az őszi idényben, dacára a teljes üzemnek, mérsékelt árakon ad teljes ellátást betegeknek és fűdő-
lőknek. Az összes gyógytényezők, — külön sziv-
osztály dr. Singer Richard egyet. m. tanár ve-
zetése alatt —, elsőrangú diétás konyha, szórako-
zások és salát hangos mozi állanak rendelkezésre.

Támadás a német kormány ellen

A német parlament mai ülése — A szociáldemokraták támogatása — A nemzetiek szerint hazaárulást követett el a kormány — Felszólalás a szélsőséges pártok ellen

Berlinből jelentik: A parlament mai ülésén Breitschein szociáldemokrata nagy beszédben ismertette pártja álláspontját a kormánnyal szemben, amelyet nem azért támogatnak, mintha szocialista politikát várnának tőle, hanem mert a mai államrendet akarják megvédeni. Élesen támadja a szélsőségeket, amelyek a parlamentet csak tüntetésre használják fel. Elítéli a német szénipart, amely tonánként 50 pfenninget ad a szélsőséges jobboldali pártoknak. Breitschein után dr. Fick nemzeti szocialista utasítja vissza a kancellár támadásait a nemzetiek ellen, elítéli a kormány politikáját, amely hazáját ekáruva, a jóvátételi terhek és a túlzott engedékenységek politikáján

keresztül a munkásság életalapjait megrendítette. Követeli a fegyverkezési korlátozás megszüntetését, nem mintha revánsháborúra készülné, de mert Németországnak ez az egyetlen biztonsága és az egyenlőség elve is jelenleg csak így érvényesülhet. Bizonyos alapvető feltételek mellett a nemzeti szocialisták hajlandók Franciaországgal együtt működni.

Fick dr. követeli, hogy Németország a legyőzött államokkal építsen ki egy szövetségi rendszert. Pártja nevében követeli a kormányhatalmat, amelyet a következő jelszavakkal gyakorolnának: Erő, akarat, szabadság, munka és kenyér. Ezután Rennele kommunista mondotta el üres padosorok előtt beszédét, a melyben élesen támadta a kormányt.

Öngyilkos lett a Muntenia bank volt igazgatója

Egy buzai szálloda szobájában föbelőtte magát — A bankigazgató utolsó üzenete — Gyógyíthatatlan belegsége miatt követte el tettét

Buzából jelentik: Ma délelőtt a buzai „Coroana”-szálló vezetősége jelentette a rendőrségnek, hogy tegnap délelőtt egy utas érkezett a szállodába, aki mind a mai napig nem adott életjelet magáról és mivel azt hiszik, valami történhetett az illető vendéggel, kéri a rendőrség azonnali kiszállását.

A buzai központi rendőrség részéről a szolgálatot teljesítő komiszár, továbbá az ügyészség részéről az egyik főtisztviselő szállott ki a helyszínre, akik a szálloda személyzetének jelenlétében álkulccsal felnyitották a szoba ajtaját. Mikor beléptek a helyiségbe, borzalmas látvány tárult eléjük. A 35—40 év körüli vendég nagy tócsa vérben feküdt az ágyon és jobb kezében egy revolvert tartott, mellyel szájon lőtte magát, úgy hogy a golyó agyvelőjét is teljesen összeroncsolta és valószínűleg pár pillanat alatt kiszervenhetett.

A rendőrség megállapította, hogy az öngyilkost Bobbi Péternek hívják és a Muntenia-banknak volt az igazgatója. Az öngyilkos bankigazgató ruhájának zsebeiben ötezer lej készpénzt és egy levelet találtak, mely feleségének volt címezve és amelyben egy pénzküldemény érkezését jelzi. A megindított vizsgálat első

perciben az volt a feltevés, hogy Bebbi azért dobta el magát az életet, mivel feleségével nem egyezik és már hosszabb ideje különváltan él. Ez a feltevés azonban megdőlt és sikerült megállapítani, hogy a volt bankigazgató gyógyíthatatlan betegségben szenvedett és elkésredését azután végleg betetőzte az, hogy pár hónappal ezelőtt állásából is elbocsátották. A nyomozást vezető hatóságok szerint öngyilkosságát egész biztosan efeletti bánatában követte el. Az öngyilkosság az egész városban nagy feltűnést és részvétet keltett, mert a volt bankigazgatót Buzau előkelő köreiből igen jól ismerték.

SPORT KÖZLÖNY

Európa nem vesz részt a jövő évi los-angelesi olimpiászon *Az angolok már elküldötték lemondásukat — A gazdasági válság miatt nem mehetnek Amerikába az európai sportolók*

Jövőre, 1932-re Los-Angeles kapta meg az olimpiád rendezési jogát. Akik Los-Angeles mellett szavaztak, avval érveltek, hogy az amerikaiak mindig a legnagyobb gárdával jöttek Európába az olimpiai játékokra, most Európa menjen át Amerikába. Az egész világ nagyban készülődött a Los-Angelesben megtartandó olimpiára. Az utóbbi idők gazdasági viszonyai azonban veszélyeztetik a los-angelesi olimpiád értékét. A franciák ugyanis erősen ingadoznak, hogy csonka csapatukat kiküldjék-e az olimpiára? A hollandok már lemondottak a részvételtől és ezt a napokban a hágai kormány hivatalosan is bejelentette. Az olaszok egyelőre készülődnek, de mindenképp szaporodnak azok, akik a részvételt elrenzik. Németországban is hasonló a helyzet. Magyarország úgy határozott az elmúlt napokban, hogy fekete redukált létszámmal részt vesz az olimpián, de ha a gazdasági krízis tovább tart, úgy Magyarország sem lesz abban a helyzetben, hogy sportolót kiküldje.

Evvel kapcsolatban érdekes cikk jelent meg a legnagyobb párisi sportújságban, a „l'Auto”-ban. A lap arról elmélkedik, hogy a világháza miatt a los-angelesi olimpiád az amerikaiak versenyévé zsugorodik össze. Közli azután az egyik angol sportvezér nyilatkozatát arról, hogy Anglia sem megy el Los-Angelesbe. Már pedig Anglia ezen elhatározása magával ránthata a többi európai államokat

Két magyar szerző sikere külföldön

Egy napon két magyar szindarabot mutattak be Stockholmban

Stockholmból jelentik: Október tizedikén mutatta be a stockholmi Oscars Theater Molnár Ferenc Egykettő, három nagysikerű egyfelvonásosát, amelyet Börn Björnsen rendezett. Ugyanezen a napon az Oderon színház Káhnán Imrének a Montmatri ibolyák című operettjét hozta színpadra úgy, hogy egyszerre két magyar szerző munkájának sikerétől volt hangos a svéd főváros.

Az öngyilkos aradi rab holttestét fogták ki Pécskán a Marosból

A pécskai csendőrség, mint az Aradi Közlöny megírta, tegnap jelentést tett az aradi ügyészségnek, hogy a Maros egy ismeretlen férfi holttestét vetette partra. Ruháit átkutatták, azonban semmiféle iratot nem találtak nála, amiből személyazonosságát meg lehetett volna állapítani. A rejtélyes holttesten külsérelmi nyomok nem találhatók s a csendőrség szerint szerencsétlenség áldozata lehet. Mára azután megoldódott a titokzatos holttest kilétének rejtélye. Mint emlékeztet, a közelmúltban öngyilkosságot követett el Cismas Avram, akit gyilkosságért ítétek el, Cismas a többi rabokkal együtt a Maros melletti földeken dolgozott s midőn a munka elvégeztével a foglyok kézmosásra a folyóhoz mentek, Cismas Avram egy óvatlan pillanatban a megáradt folyóba vetette magát s többi fogolytársai és a fegyőrök szemeláttára a vízbe fulladt, mielőtt megmentésére még csak gondolni is lehetett volna.

Mivel a csendőrségi leírás egyezik Cismas Avram személyleírásával, az ügyészség valószínűnek tartja, hogy a pécskai holttest az aradi ügyészségi fogház öngyilkos rabjával azonos. A pontos agnoszkálásra vonatkozólag megtették a szükséges intézkedéseket s annak megtörténte után értesítik Cismas Avram hozzátartozóit, hogy a temetés iránt intézkedjenek.

A Flam Miksa elleni feljelentés ügye az aradi törvényszék előtt

Élénk emlékezetben van még az a nagy feltűnést keltett feljelentés, amelyet Binecz Lajos adott be Flam Miksa aradi benzin-nagykereskedő ellen, akit adóeltitkolással, üzleti könyvek hamis vezetésével, azonkívül több olyan cselekmény elkövetésével vádolt meg, amelyek bűnvádi eljárást vontak maguk után. A feljelentés alapján az aradi ügyészség az iratokat áttette Ludosan Miklós vizsgálóbíróhoz, aki a mai napra idézte be a feljelentőt, Binecz Lajost, valamint a Flam-cég főnökét, Flam Miksát, azonkívül a Flam-iroda alkalmazottait, akiket kihallgatott a feljelentésben foglalt bűncselekményekre vonatkozólag.

A mai kihallgatással a vizsgálóbíró be is fejezte az ügy bűnvádi részére vonatkozó vizsgálatot s az ügy iratait vádindítvány megtétele céljából már át is küldötte az ügyészséghez. Binecz Lajos újabb beadványa alapján a pénzügyi hatóságok tovább folytatják az adóeltitkolásra vonatkozó vizsgálatot, amelynek kiterjesztésére, mint ismeretes, a pénzügyminisztérium rendeletileg utasította az aradi pénzügyigazgatóságot.

is. Enyhítene a helyzetet, ha az amerikaiak az eredeti terv szerint hadihajókat küldenének Európába és azokon ingyen szállítanák az európai sportolókat Los-Angelesbe. Ezt azonban az amerikaiak visszautasították és így aligha számíthatnak Európa részvételére. A francia újság nyíltan megmondja, hogy nagy baklövés volt ezt az olimpiát Los-Angelesnek adni és visszatérve az angol sportvezér nyilatkozatára, közli, hogy az angolok már el is küldték lemondó értesítésüket Los-Angelesbe.

O Szezont zár a Meteor. Az aradi „Meteor” kerékpár- és motorklub október 17-én este szezonzáró bankett keretén belül osztja ki a vasárnapi verseny győzteseinek érmeit az Iparosotthon nagytermében.

O Balkáni turát készíti elő a labdarugó központ. Bucuresti-i jelentés szerint a labdarugó központ az országos válogatott csapat részére Balkán-turát készíti elő november végére. A tura első állomása november 22-én Athén lenne. Értesülésünk szerint a válogatott csapat gerincét a kolozsvári Universitatea és Romania, valamint az aradi halok alkotják.

— Jugoszláv—lengyel-mérkőzés október 25-én Varsóban. Belgrádból jelentik: Október 25-én kerül eldöntésre Varsóban a jugoszláv—lengyel válogatottak közötti labdarugó mérkőzés.

O A nagyváradi atlétacsapat Debrecenben. Nagyváradról jelentik: A NAC vasárnap Debrecenben ad revansot a Bocskainak a váradi 2:0-ás győzelméért. A NAC vezetősége azon fáradozik, hogy a debreceni mérkőzésre tagjainak olcsó autobusz állion rendelkezésére

TARKA ESEMÉNYEK

Mit csinálna H. G. Wells,
ha ő volna a világ diktátora?

Világállamra, világtanácsra és „20 éves
tervre» volna szükség.

H. G. Wells az angol rádióban az elmúlt napokban trappáns előadást tartott arról, hogy mit csinálna ő, ha világdiktátor volna, hogy helyreállítsa a természet rendjét, amely minden vonalon csődöt mondott. Minthogy szerinte a gazdasági és pénzügyi gépezet nem működik helyesen, összeomlott világszerte a gazdasági épület, a nyomor és az inség mindenütt terjed és a világ békéjét borzalmas gazdasági háború megzavarta. Ezért szerte a világon minden országnak egyesülnie kellene olyképen, hogy megszűnnek az államok szuverenitása és helyükbe egy világtanács alakulna. Ez a világtanács minden országra nézve kötelezően döntene a le-
szerelés és a közigazgatás felett.

Ennek a világtanácsnak husz évre szóló tervet kellene kidolgoznia, hogy a fogyasztási piacokat és a termelést egyöntetű szabályozza, a vámfalakat lerombolja, az építkezést és az ipari termelést földrajzi szempontok szerint felossza. A 20 év eltelte után a termelés és a fogyasztás H. G. Wells szerint olyan mederbe jutna, hogy mint a modern gyárakban az előállított cikkek a forgószalagon, percnyi pontossággal mehettek minden végbe. Ez a világtanács határozná a népességi szaporulat elosztásáról és radikális módon rendezné be az új világállam új nevelési módszerét.

Házak, melyek rézből vannak. A német építészei kiállításon nagy feltűnést keltettek rézlemezekből készült házmodellek, melyek propagandát csináltak a mellett, hogy a week-end házak és barakok, melyek eddig fából, ponyvából vagy papírmásból készültek, a jövőben rézlemezekből legyenek előállítva. A rézlemezekből készült építmények előnye, hogy nem tűzveszélyesek és hogy szétszedésük esetén minden egyes darabjuk épségben marad. Az ilyen házak egy évi házépítésként felelnek meg és úgy is építhetők a lemezek különleges konstrukciójánál fogva, hogy előbb csak egy helyiség lesz felállítva és mindig aszerint, hogy ki-nek mennyi szobára van szüksége, pótolható a helyiségek. A hajlott, vagy máshogyan megsérült lemezeket a gyárak visszaváltják, uravaló beolvasztásra, úgy, hogy ezen házak lebontásánál semminemű szemét nem marad vissza.

Mit érnek a nagyok kézíratai? Berlinben nemrégiben kéziratokat árvereztek el. Megállapítható, hogy a gazdasági válság itt is érezteti hatását. Goethe saiatkezű albumlapjai és költeményei, amelyeknek 800 márka volt a kikiáltási ára, 210 márkáért kelt el. Százharminc levélből álló levélgyűjteményért 215 márkát adtak. Schopenhauer nővéreinek levelei 150 márkáért cseréltek gazdát, ellenben a politikusoknak a leveleit aránylag jobb áron sikerült értékesíteni.

Mi az oka a haj különböző színének? Dr. W. Jankowsky Breslauban érdekes kísérleti eredményekre jutott arra vonatkozólag, hogy miért különböző színű a haj. Megállapította, hogy ha hidrogén-szuperoxid erősen vízzel hígított keverékével haját nedvesített és a hajra oxigént bocsátott, úgy a haj hosszabb, vagy rövidebb kezelés után a feketéből először gesztenyebarna, majd rozsdavörös, arany és ezüstszőke, végül fehér lett. Ezen tapasztalatokon okulva, vizsgálatokat folytatott különböző hajszíni egyéneknél, hogy szervezetükben az oxidáló milyen mértékben azonos. Megállapította, hogy a feketehajú egyénekben sokkal lassabb a szervezetben az oxidáció, mint a szőkehajúaknál, úgy hogy ez a belső folyamat kihat a hajgyökerekben levő festő anyagokra is, melyek azután a különböző színű hajat eredményezik.

Könyv, amely két példányban jelent meg. A mostanában divatos mammutpéldányszám korában kuriózumnaként hat, hogy Angliában Eric Partridge könyvkiadó kiadásában egy könyv jelent meg, amelyet összesen két példányban nyomtak ki. A kiadó, hogy a könyv ritkasági értékét emelje, a kéziratot, a korrekturákat, a nyomdai levonatokat és megsemmisítette. De, hogy a számításait megfakálja, az egyik példányt Amerikába küldte eladásra, ahol egy bolond gyűjtő nyolcvanezer lejtért meg is vette a könyvet.

Aradváros a törvényszéki döntés ellenére sem adhatja ki az árvák pénzét

Milliók, amelyek hozzáférhetetlenek a bürokrácia

utvesztőjében — A kulcs a város kasszájában, az értékeket őrző pánceszekrény Budapesten — Ebben a fontos ügyben nincs megegyezés a két ország között — Verbos Antal aradi butorgyáros javaslata a város vezetőségéhez — Egyik aradi bank megtagadta a betét kifizetését, mert a betétkönyv Budapesten van — Aki a betétkönyv megsemmisítését kéri

A város pénzügyi osztályán ma megjelent Verbos Antal aradi butorgyáros és kérdést intézett Berzovan János osztályfőnökhöz, hogy mi a helyzet jelenleg az árvaszéki letéteket illetően. Berzovan a kérdésre részletes felvilágosítással szolgált és ezzel kapcsolatosan a következőket tudtuk meg:

Egy Arad és általában egész Erdély lakosságát általánosan érdeklő kérdésben történtek a közelmúltban döntő fontosságú események. Ez a kérdés — a városi és megyei árvaszékeknél elhelyezett letétek és értékpapírok régóta vajdó problémája. Köztudomásu, hogy a háború előtt, illetve a háború alatt általános szokás volt, hogy betétkönyveket és a bankoknál elhelyezett értékeket képviselő papírosokat fiatalkoruak nevében az árvaszéknél letétbe helyeztek. Ezek a letétek akkor váltak esedékessé, amikor tulajdonosaik nagykoruak lettek. A cél az volt, hogy szegénysorsú ifjak, amikor az élet, vagy egyetemi tanulmányaik küszöbére értek, némi pénzhez jussanak.

Az árvaszéki letétek céljának megvalósulását azonban halomradöntötték a háború követő zavaros viszonyok. A forradalmi időkben ugyanis az árvaszéki letéteket tartalmazó két ládát felvitték Budapestre, ahol azok most a Pesti Kereskedelmi Bank birtokában vannak. Két évvel ezelőtt pedig az árvaszéki állami jellegű intézmény lett Romániában és a törvényszéken nyert elhelyezést. A betétekért időközben jelentkező igénylők érdeklődésükre azt a felvilágosítást kapták, hogy letétek elismeréséért a törvényszékhez kell fordulniok. A törvényszék a kereseteknek helyt is adott, ennek azonban, ha letéteket illetően elvi jelentősége van is ugyan, de ezzel az igénylők még nem jutottak a letétek birtokába, minthogy a betétkönyvek és az értékpapírok még mindig Budapesten vannak. Ebben az ügyben Angel István, volt aradi polgármester sorozatosan fennjárt Budapesten, az intervenciók azonban mindeddig eredménytelenek maradtak. A Pesti Kereskedelmi Bank ugyanis visszautasító álláspontra helyezkedett a következő érdekes indoklással: Az árvaszéki deponálók közül időközben sokan repatriáltak és magyar állampolgárok lettek. A pesti bank ezzel kapcsolatosan annak az aggodalmának adott kifejezést, hogyha a letéteket kiadja a román hatóságoknak, úgy azok meg fogják tagadni az optáltak kifizetését.

Az aradi törvényszék határozata

Egy ilyen ügyben hozott határozatot október 6-iki keltezéssel az aradi törvényszék Verbos Antal butorgyárossal szemben. Verbos érdeklődésünkre az ügygel kapcsolatosan a következőket mondotta:

— Apósom az árvaszéknél egy összeget elhelyezett letétbe fiam javára. Az összeg mai ártértékében, mintegy 40 ezer lejt tesz ki. A pénz az Erdélyi Hitelbanknál lett deponálva. A közelmúltban fiam nagykorú lett és ekkor megkereséssel fordultam az aradi törvényszékhez. A törvényszék október 6-án döntött az ügyben, a letétet elismerte és a törvényszéki határozatban még az is benne foglaltatik, hogy a letét kifizetése esetén, amint a betétkönyv visszakerül az állami árvaszéki birtokába, úgy azt ellenkövetelés nélkül kiszolgáltatják a banknak. Ekkor azonban kiderült, hogy a törvényszéki határozatnak semmi pozitív eredménye nincs. Annak ellenére, hogy a Hitelbank volt igazgatója annakidején határozott ígéretet tett arra, hogy amennyiben az árvaszék a letétet elismeri, a bank azt azonnal ki is fizeti, a pénzügyi jogutóda a Societate Bancara a letét kifizetését a törvényszéki határozat ellenére is megtagadta arra való hivatkozással, hogy betétkönyv nélkül erre nincs kötelezve. Már pedig a betétkönyv odafele

van Budapesten az árvaszék safejében, a safe kulcsa pedig itt van Aradon a városi főpénztárban. Egyedül, amit tehettem, hogy újabb beadvánnyal fordultam a városhoz, amelyben felajánlottam, hogy az én költségemen utaznék fel egy városi tisztviselő Budapestre és ott a safe-ot felnyitva a betétkönyvet vegye magához. Csak ilyenformán remélem ezt a homályos ügyet megoldhatónak, minthogy a letétek kérdésében a két ország között semmiféle megegyezés nincs.

Másképpen szándékozik ebben a kérdésben eljárni Demian Simon dr. ügyvéd egyik ügyfele, özvegy dr. S. J.-né, aradi uriaszony, képviselőletében. Demian dr. az árvaszéki letétekkel kapcsolatosan a következőket mondotta:

Betétkönyv nélkül könnyebb

— Szinte hihetetlen, hogy ezzel a fontos kérdéssel a két állam kormánya még nem foglalkozott és nem igyekezett azt végre dűlőre hozni. Budapesten a letétek kiadását illetően elutasító álláspontra helyezkedtek és így valamilyen diplomáciai elintézés nélkül az ügy általános megoldására kevés a remény. Mint hogy az állami intervenció mindeddig nem következett be, ügyfelem képviselőletében, mint egy közönséges magánügyben járok el. A törvényszékhez benyújtandó keresetemben rá fogok mutatni a helyzetre és — amit a legfontosabbnak tartok — a betétkönyv érvényének megsemmisítését kérem. Amennyiben a törvényszék ilyen értelmű határozatot hoz, úgy meg van a remény arra, hogy ügyfelem a betétkönyv nélkül is pénzéhez juthasson.

Ez Demian dr. felfogása és mindenesetre megszívlelendő mindazok számára, akik már minden reményükkel felhagyva, tekintenek az árvaszéki letétek bonyolult ügyére. A helyzet tehát egyelőre az, hogy Budapesten egy pénzügyintézetnél nagyértékű letétek hevernek. Polgárok fáradsággal összegyűjtött pénze. És ennek a pénznek egyik ország sem veheti hasznát a történelmi idők és a bürokrácia utvesztőjének következményei miatt.

Amikor a községi rendőr nyomoz

Érdekes pereskedés az aradi törvényszék előtt.

A községi rendőr mentalitását jellemző ügyben hozott ma ítéletet az aradi törvényszék. A per főszereplője Kiss Péter székudvari községi rendőr, aki hivatalos minőségében követte el a következőket:

A székudvari csendőrséghez feljelentés érkezett, hogy ismeretlen tettesek a községi magtárból több mázsa gabonát loptak el. A nyomozás eredménytelen volt, a tetteseket nem tudták megállapítani, amidőn a csendőrségen megjelent Kiss Péter községi rendőr, aki bejelentette, hogy nyomára jött a tettesnek Berar János székudvari gazda személyében. Karhatalmat kért, amelyet meg is kapott s azután megjelent Berar János házában, ahol minden bizonyíték nélkül s a gazda tiltakozása ellenére kijelentette, hogy a lopást ő követte el, azután a gazdálkodó magtárból lemértett közel ötszáz kiló buzát, amelyet el is vitetett.

Berar János feljelentést adott be az önkényeskedő községi rendőr ellen, azonban a keresetet a járásbíró elutasította. Felhívás folytán került az ügy az aradi törvényszék elé, amely ma tartotta ebben az ügyben a főtárgyalást, helyt adott Berar János keresetének s kötelezte Kiss Pétert az erőszakkal elvitt gabona visszaadására, azonkívül elmarasztalta Kiss-t a per költségei fizetésében is.

Az aradi kiskereskedők a munkanélküliekért

Ma ismét nagyobb adományokat jelentettek be. Az aradi vasuti pályafelügyelők adománya

Az aradi munkanélküliek segélyakciójának javára egyre gyűlnek az önkéntes felajánlások az aradi városházán. A mai napon az aradi Vasuti Pályafelügyelő személyzete juttatta el október havi felajánlásának összegét, 1500 lejt. Szabó Albert-cég október havi felajánlása 700 lejt.

Egyébként a Fűszerkiskereskedők Szindikátusának vezetősége, Engel elnökkel az élén, ugyancsak a mai napon juttatta el eddigi gyűjtésének eredményét a város polgármesteri hivatalába. Az aradi és aradvidéki kiskereskedők részletes és névszerű kimutatását az *Aradi Közlöny* olvasóinak a hivatalos lista alapján az alábbiakban ismertetjük:

Gerbner Lázár 180 lejt, Hegedűs József 300 lejt, Hártman Sándor, Ékes József, v. l. Török Pál, Kohut Béla, Popper Károly, Gartner Károly, Roth Elvira, Markovits Lajos, Szabolcsi Ármin, Orbán István, Mihalovszky Henrik, 180—180 lejt, Kelemen Aurora, 300 lejt, Weisz Ibolya 120 lejt, Erdős István, Mayer Antal, Ocs-

kai Ede 180—180 lejt, Gunyev Tivadar 300 lejt, Varjas Imre, Varjas István 600—600 lejt, Kosminsky Jenő 180 lejt, Valenta Gyula 300 lejt, Löwinger I., Jucan George, Róna Vilmos 180—180 lejt, Birkenheuer Miklós 300 lejt, Brasch Mignon, Bürger Aladár, Pálffy József, Widerer Károly, Botye Ioan 180—180 lejt, „Grivita” személyzete 660 lejt, Haász Emil, Eich József (Bonboneria City), Karmiol Regina 180—180 lejt, Scheer Maxim 240 lejt, Klein A., Zuker József, Kohn Sámuel, Deutsch és Tornya, Destlinger Lajos, v. Sándor János, Stein Ferenc, Pelcz Rezső József, Dezsőfy Gyula, s. l. Bucsin-Dezső, Müller Katalin, Plank Pál, Löwincz Mihály, Kolonics Ferenc, Benedek Gizella 180—180 lejt, Guttmann János 600 lejt, s. l. Hettmann György, Messer Sándor, v. l. Hencz Mihály, Heriman Antal, s. l. Reich Viktor, s. l. Simon Lázár, v. l. Bolváry Ambrus, Reiner Imre 180—180 lejt, Savu Oanca 240 lejt, Haller József, Hajós Szidónia, Rosenstein Imre, Bolváry Gyula, Bozákovits Ötöné, Pálmai János, Kohn Zoltán, Juhász Imre, Meisner Emil, Krausz Gábor, Román Karolina 180—180 lejt, Engel Gyula 900 lejt, Kocsu B. E. 360 lejt, Hollerbach János 180 lejt, Egri Sándor, Scherer József, Csöpüs István 300—300 lejt, Liszka Pál 1200 lejt, Jakobovits József, Márkus Miksa, v. l. Lazar George 300—300 lejt, Gissner Ferenc 600 lejt, Popovici Ioan, Stern Géza 300—300 lejt, Rosca Pál 180 lejt, Mittner István 300 lejt, Goldstein Jenő, v. l. Ungermann Ede, Szeleke Károly, Muscan Dimitrie, v. l. Gelb Márkus, Fida Anna, Renich János 180—180 lejt, Weisz Hermann 300 lejt, Mairovitz Adolf 240 lejt, Friedmann Sándor 180 lejt, sl. Blum Jenő 240 lejt, Zöldi Ernő 180 lejt.

A fenti kimutatás szerint tehát az aradi és aradmegyei kiskereskedők eddigi jótékony akciója máris összesen 25.060 lejt eredményezett, amely egyfelől a tagok céltudatos áldozatkészségének, másfelől pedig a szindikátus vezetősége lelkiismeretes munkájának tulajdonítható.

Színház — Irodalom — Művészet

* **Az aradi színtársulat sikeres bérletakciója.** Mindössze huszonnégy órája annak, hogy megjelent a Janovics-társulat előzetes jelentése és már is számosan jelentkeztek bérletjegyzésre a színházi irodában. Amint már jelentettük, Janovics igazgató igen előnyös feltételek mellett biztosította a közönség kényelmét. A bérletek kötésével Horváth Kálmán színművészt bízta meg az igazgatóság, aki személyesen látogató el az egyes bérlethez. A súlyos gazdasági helyzetre való tekintettel, jegyszelvények forgalombahozatalával is lehetővé óhajta tenni az igazgatóság a színház intenzív látogatását. Bérletben a nagypáholyok 9600, földszinti kispáholy 7680, első emeleti kispáholy 6270, másodemeleti páholy 3600, támlászek 5 sorig 2160, 6—10 sorok 1440, 11—13 sorok 960 és a másodemelet első sorában 960 lejt egy szezonbérlet.

* **Ma, csütörtökön este újabb görli- és boyvizsga lesz a színházban.** A görliök és boyok kiválasztásának munkája még mindig folyamatban van, amennyiben az igazgatóságnak eltökélt szándéka, hogy csakis jó alaku és mozgású görliöket és boyokat alkalmaz. Ugy a görliök, mint a boyok a rendszeres elméleti és gyakorlati oktatáson kívül fizetést és ruházatot is kapnak.

* **Október 22.** Ez a dátum nevezetes lesz az aradi magyar színház történetében, miután ezen a napon mutatkozik be a Janovics-társulat prózai együttese. A köszöntő beszédet maga Janovics igazgató fogja mondani, aki nálunk már ismert, kiváló színészi kvalitásain kívül lenyűgöző és magával ragadó szónok is. Halász Imre kitűnő vigjátékában: „Meddig fogsz szeretni?” mutatkozik be a prózai együttes. A darab elsőrangú szereposztásban és kitűnő előadásban kerül műsorra. Nagyváradon tomboló sikere volt Halász vigjátékának, amelynek minden egyes jelenete ötletes és fordulatos humorral telített.

* **Indra Manyi Váradra szerződött.** Indra Manyi, a tehetséges színésznő, aki két évvel ezelőtt végezte Hetényi főrendező színi-iskoláját és a vizsgája után Aradon szubrett szerepkört töltött be, most tavalyi állomáshelyére, Váradra szerződött. A szerződést Hetényi Elemér közbenjöttével ma este kötötték meg.

Salsa: Lövészarok. Fordította: Kilinyi Márton. Ez a regény az olasz katonák körébe vezet, az olasz frontot állítja elénk, amely bennünket, magyarokat, különösen érdekel. Az olasz front sok tekintetben egészen különleges helyet foglal el a hadszínterek között. Egy tartalékos főhadnagy naplóján keresztül megismerkedünk az olasz hadsereg szellemével és viszonyaival. A regény egyik szépsége az a sok olasz katonanóta, amelyet képten-nyomon idéz. Lényegükben ugyanolyanok, mint azok a megható dalok, amik a mi bakáink lelkeiből fakadtak, de azért felcsillan bennük az olasz jelleg is, a naps és csókos Itália sóvárgó muzsikája. Ára füzve 197, kötve 265 lejt.

Kétezeregyedik évforduló

PUBLIUS VERGILIUS MARO

(A költő kétezeregyedik születésnapja)

Krisztus előtt 70-ben, október 15-én született Publius Vergilius Maro, a legnagyobb római, sőt joggal mondhatjuk, legnagyobb ókori költő, a Mantua melletti Andesben. Legtöbben átsiklanak ma ezen dátum fölött anélkül, hogy annak fontosságára gondolnának. Az iskolában untuk a latin mondattant és fordítást, ma az iskolákból is mindinkább kiszorították, pedig: érett ésszel megérthetnénk, hogy Vergiliusnak, az epikus irodalom mesterének mit köszönhetünk.

Legfőbb műve, világraszóló eposzá az „Aeneis” változatos panorámáját minden ideális ember élvezhetné még ma is. Hisz akár csak a mi idők profeciáját látnánk az Aeneis történeteiben. Hány város, falu, sőt ország pusztult el a világháboruban, mint egykor Trója. Didó királyné szerelmi tragédiája naponta megismétlődik más szereplőkkel. Inséges bujdosók, hadifoglyok még most is térnek haza s idegenek találnak nálunk jólétre, mint új Odüsszeuszok és Aeneaszok.

Vergilius pergamentjeinek soha sem szabad elhalványulni, ő mindig érdekes és korszerű marad, aktualitását nem veszti el, ha repülnek is a századok és ezredek.

Legalább így kellene lenni, de sajnos, nem így van s mert nem így van, öntsük panaszkunkat az alábbi elégiába, evvel tisztelve meg Róma szellemóriását születésének ezeregyedik évfordulóján:

Kétarcú Janus

Janus ifjú arcával vigan jövőbe néz,
Másik vén arca sirat időt, mely múltba vész,

Fordítsd meg kettős arcod időnek istene,
Kor múltján sirtü nincs ok; szebb az mint jelen.

Könnyezd meg a jövődöt. E mai rossz világ
Minden szépnek, nemesnek durván nyakára hág,

Kalmár, család, érdekfi a jövő típusa.
Hit, költészet a múlté, haldoklik a Muzsa.

Jövőd sirasd hát Janus: oda az ősi juss,
Mivélünk sárbaszáll az utolsó klasszikus!

Páris Lajos.

Rejtélyes körülmények között meggyilkoltak egy katonát Bucurestiben

Véres ujságcsomó a szuterénben — Titokzatos ember a folyosón — A rendőrség nyomozása — Három gyanúsítottat letartóztattak

Bucurestiből jelentik: A bucuresti-i rendőrség borzalmas gyilkosságnak jött nyomára. Ma reggel ugyanis a Schitu-Magureanu 55. számú házban egy Gallia nevű asszony a szuterén folyosón lévő láda tetején egy hatalmas ujságcsomót vett észre. Amikor közelebb lépett, megdöbbenve látta, hogy az ujságpapír véres. Gallia asszony azonnal előhívta a szomszédokat, akik szét akarták bontani az ujságpapír-csomagot, azonban, amikor a papírost megmozdították és a csomagot kibontották, egy férfi holtteste került elő. A holttesten, amely a ládán feküdt, csak egy ing és egy alsónadrág volt. Amikor a holttestet alaposabban átvizsgálták, észrevették, hogy a fehérneműn katonai jelzés van és így az áldozat minden valószínűség szerint katoná volt.

A hatóság emberei a helyszíni vizsgálat során megállapították, hogy a padlón vérynymok vannak és ezek a vérynymok a padlásra vezetnek. A padlást alaposan átkutatták, azonban itt semmi olyan adatot nem találtak, amely a nyomozást elősegíthette volna. Gallia asszony kihallgatása alkalmával előadta, hogy az elmúlt éjszaka lépteket hallott a folyosón. Amikor aztán lakásából kikiáltott, megkérdezte, hogy ki jár künn, az ismeretlen, aki a folyosón volt, eltűnt.

A hatóságoknak az a véleménye, hogy a katonát féltékenységből ölték meg, majd pedig a gyilkosság után a padlásra szállították. Kéthárom nap óta azonban a ház lakói egyre

azon panaszkodnak, hogy a házban különös szag érezhető és a gyilkos ekkor nyilván elhárította, hogy a holttestet kicsempészi a Schitu-Magureanu 55. szám alatti házból. Az elmúlt éjszaka ezt tényleg meg is kísérelték, a holttestet le is hozták a padlásról, azonban nyilván, amikor Gallia asszony kikiáltott, megijedtek és megfutamodtak.

A rendőrségnek az a véleménye, hogy a házban lakó őrnagy szobalányának, valamint tisztiszolgájának szerepe van a gyilkosság elkövetésében és így mind a kettőt, valamint egy Tudor Alexandrescu nevű postást ma őrizetbe vettek.

Az aradi zsidó kulturház szezonnyitó estélye

Az aradi Zsidó Kulturház f. hó 18-án, vasárnap este 9 órai kezdettel tartja szezonnyitó irodalmi estjét. A vezetőség ezuttal ünnepélyes keretek között magas nivóju műsorrall nyitja meg az idei szezont, amely változatos és irodalmi eseményekben felette gazdag lesz. A vasárnapi szezonnyitó est műsorából kiemelendő dr. Drechsler Miksa temesvári főrabbi előadása a zsidóság filozófiájáról és Singer Lilly ismert temesvári előadóművészről szavala új zsidó költőktől. Az előrelátható nagyobb látogatottságra tekintettel, ez a megnyitó előadás nem a Zrinyi-uccai kulturházban, hanem az Iparosotthon disztermében tartatik. Belépti díj nincs, vendégeket szívesen lát a vezetőség.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Egymillióhétszáz ezer lejjel többet kell fizetnie

Arad városának a bucuresti-i Központi Nyugdíjpénztár szubvenciójára az eddigi másfélmilliónál A belügyminiszterium érdekes változtatásokat vezetett keresztül a város 1931. évi költségvetésében — Mennyi szubvenció-rész esik az egyes városi üzemekre?

A belügyminiszterium adminisztratív igazgatósága Aradváros 1931. évi költségvetését, amint annak idején közöltük, jóváhagyta. A belügyminiszterium azonban bizonyos módosításokat írt elő Aradváros pénzügyi vezetősége számára, amelyeknek keresztülvitelétől tette függővé az 1931. évi költségvetés elfogadását. Így a költségvetés „jövendelmi” tételei közül elrendelte a Casa Generala de Pensiu-ne alap egymillió hétszáz ezer lejes tételének törlesztését, mivel ez a tétel szerepel a városi üzemek költségvetésében is. A „kiadások” tételei között pedig ugyanerre az alapra vonatkozó 1.150.000 lejes tételnek ötmillió kétszáz ezer leire való fel-emelését rendelte el az alábbi tételek beolvastásával: 250.000 lej az utalapról, 300.000 lej az

autobusz-üzemről, félmillió lej a mozi alapról, 150 ezer lej a Neptun-fürdő költségvetéséből, 300.000 lej a vízművektől és 200.000 lej a gáz-művek költségvetéséből. Ennek a módosításnak keresztülvitele után Aradváros 1931. évi végre jóváhagyott költségvetési végösszege 154 millió 493 ezer 757 lejes összegben alakult ki.

Aradváros pénzügyi ügyosztályán különben már elkészült az átkorrigált 1931. évi költségvetés, amelyet a város vezetősége a jövő hét folyamán készülni nyilvánosságra hozni. Az újonnan összeállított költségvetésben Paul Goma belügyi államtitkár módosításait már keresztül is vezették.

A cukor árát elvben leszállították

Tárgyalások a cukorkartell képviselőivel — A jövő hét eleje előtt nem történhetik meg az árieszállítás

A hét végén kezdetüket veszik azok a tárgyalások, amelyeket *Argetoianu* pénzügyminiszter fog a cukorkartell képviselőivel lefolytatni. Ma érkezett meg *Bucurestibe Montézi*, az olasz-német cukorgyárak elnöke, aki szintén tárgyalásokat fog folytatni az itteni cukorgyárakkal. Megérkezett a fővárosba a bécsi *Creditanstalt* képviselője, mivel a vállalat közlőre van érdekelve a bukovinai cukorgyáraknál.

Arról van ugyanis szó, hogy reorganizálják a cukorközpontot és hogy a cukor elosztása új alapokon történjen. Hír szerint a vállalatok ebben az ügyben egy hét évre szóló szerződést fognak megkötölni.

A kormány és a cukorgyárak, valamint a répatermelők között egyébként tovább folynak a tárgyalások és ezeknek során megállapodtak arra vonatkozólag, hogy a cukor árának leszállítását elvben elfogadják. A cukor árának leszállítását természetesen úgy akarják a gyakorlatban végrehajtani, hogy azok a kereskedők, akik ennek az elemicikknek az elárúsításával foglalkoznak és akik nyilván nagyobb mennyiségű cukrot tartanak raktáron, ne szenvedjenek kárt a cukor árának leszállítása következtében. A cukor árának leszállítása a szakkörök véleménye szerint semmi körülmények között sem történhetik meg a jövő hét eleje előtt.

— Aradi valutaárak. Dollár 169, pengő 26. cseh korona 4.98, aranyár 40, schilling 23, dinár 2.98, francia frank 6.75, Devizák. Belgrád 2.99, Budapest 28, Milano 8.70, New-York 168.50, London 670, Páris 6.75, Prága 5, Bécs 23.75, Zürich 33.15.

— Az aranydollár emelkedése. Párisi jelentés rendkívül érdekes pénzügyi jelenségről számol be. A párisi deviza-tőzsdén ugyanis az aranydollár árfolyama a papírdollár fölé emelkedett. Ez az első eset, amikor ez a világpiacon megtörtént és így pénzügyi körökben általános szenzációt keltett.

Az Aradi Közlöny apróhirdetéseinek gyűjtőhelyei

A hirdető közönség kényelmére Aradon az alábbi helyeken gyűjtőhelyet létesítettünk, ahol ugyanis az apróhirdetések naponta d. u. 5 óráig adhatók fel.

Naményi-féle papírkereskedés, volt Weitzer János-ucca.

Biheller-dohánytőzsde, volt Andrassy-tér 16.

Karácsonyi-dohánytőzsde, volt Weitzer J.-u.

Dohánytőzsde volt Kossuth-u. 4 szám.

Juhász Gábor lüszterüzlete v. Orczy- és Dezső-ucca sarok.

Dohánytőzsde, Zsidótemplom-épület.

Ambruster-traffik, Dengl-ház.

V. Lázár Vilmos-uccai tőzsde.

Avedic Árpád dohánytőzsde, volt Kossuth- és Vécsey-ucca sarok, rendőrséggel szemben.

Akinek tehát az Acsev.-palotában levő kiadóhivatalunk nem esik utjába, apróhirdetéseit gyűjtőhelyeinken eredeti áron adja fel, mely lapunk másnap számában feltétlenül meg fog jelenni.

Bonyodalom a blokált pengő körül

a bucuresti-i deviza-tőzsdén

A bucuresti-i deviza-tőzsdén az utóbbi napokban megelégnünk a forgalom. A román petróleumvállalatok részvényei a fuzionálásról szóló hírek következtében erős emelkedést mutattak. A tegnapi tőzsdén egyébként megjelentek az összes fővárosi bankok devizorjai.

A tőzsdén egyébként az az érdekes kérdés merült fel, hogy lehet-e blokált devizákat jegyezni s hogy köthetők-e ezekben a devizákban üzletek. Mint konkrét esetről a blokált magyar pengőről emlékeztek meg. Egy kolozsvári bank ugyanis a tőzsdén négy száz ezer blokált pengőt kívánt eladni egy budapesti banknak. A fővárosi bankok többsége azon az állásponton volt, hogy a tranzakció nem jöhet létre, mivel blokált devizákat nem lehet eladni. Példának hozták fel egy bucuresti-i nagybank esetét, amely egy másik pénzintézetnek 150.000 pengőt adott el egy hónappal ezelőtt. Az összeg fölött azonban a bank még mindig nem tud diszponálni, mert a Magyar Nemzeti Bank nem adja meg a szükséges feloldást. A kérdés körül élénk vita keletkezett és végül is a tőzsde elnöke úgy döntött, hogy engedélyezi az eladást az érdekelt felek felelősségére az azal a feltétellel, hogy azt az árfolyamot, amin a négy száz ezer pengő gazdát cserél, nem jegyzi a tőzsde hivatalos árfolyamaként.

Az eladás pedig 20.40, 20.50, 20.30 lejes árfolyamon történt. Ezzel szemben a tőzsde hivatalos árfolyama 29 volt.

Itt említjük meg, hogy a cseh devizakorlátozó rendelet következtében a Csehszlovákiával való tranzakciók szinte teljesen megbénultak. Az ottani bankok ugyanis csak kínos formalitások után adhatnak hitelt az itteni pénzintézeteknek.

Steiner József aradi műépítész építi fel a buzsáki iskolát

Megérkezett Bucurestiből a döntés.

A mai nap folyamán érkezett meg Bucurestiből a város gazdasági hivatalához a legfelsőbb árlejtési bizottság értesítése a buzsáki városi elemi iskola ügyében. Amint ismeretes, a város vezetősége nyilvános árlejtést tartott az iskola-építkezés közmunkájának kiadása ügyében és a pályázaton tíz építkezési vállalkozó pályázata vett részt, amelyek közül a városi árlejtési bizottság az aradi Steiner József műépítész terveit találta a legmegfelelőbbnek s ezért ezt a pályázatot terjesztette fel Bucurestibe jóváhagyás végett.

A legfelsőbb jóváhagyás megérkezése után tehát semmi akadálya sincs annak, hogy a buzsáki telepen az iskolaépítési munkálatok meg ne induljanak. Így remény van rá, hogy ennek a sűrűn lakott városrésznak végre lesz egy intézménye, amelyet rendszeresen látogathatnak majd a buzsáki telepen élő, iskolaköteles gyermekek. Az új iskola építkezési munkálatai már a közeljövőben megindulnak.

Akiknek hasznuk van a lebélyegezetlen kenyérből

Fogas kérdés két mázsa kenyér körül.

Eddig általában úgy tudták, hogy a kenyérnek a só a legfontosabb, ugyszólván nélkülözhetetlen alkotórésze. Ma ez a nézet már lényegesen módosult. A kenyér lehet sótalan, akár kovászatlan is — csak bélyegtelennek nem szabad lennie. Ez a szines, ragadós és pénzbecserülő papíros ugylátszik, valami különösen jó ízt ad a kenyérnek, mert mindig megtalálható a héján.

Nemrégiben Kovács Józsefné pécskai asszony kenyeret árult a piacon. Egy arra járó agronomnak feltűnt, hogy a kenyereken nem ragad bélyeg. Az állam embere elszörnyűködött, hogy ennyire nem veszik figyelembe a törvény követelményeit.

— Ez a kenyér nem alkalmas fogyasztásra — állapította meg zordonan. A kenyeret lefoglalta és a rendőrségre vitette.

A rendőrségre került elkobzott kenyeret rendszerint a szegényház lakói szokták elszállítani. Ott állott vagy két napig a két mázsa kenyér a rendőrségen, nehogy — Isten ments — tulfrissen kerüljön a kenyér a rosszabbhoz szokott gyomrokba. Azután megjelentek a szegényház lerongyolt lakói és szinte földöntúli boldogsággal vetették magukat a kenyérre. Két hatalmas pécskai kenyeret szorongatót mindegyik a karjai között. És tartott a nagy jövés-menés több mint egy órahosszat, egészen ameddig nem maradt meg a morzsája sem a két mázsa kenyérnek. Maradt azonban egy fogas kérdés a kenyér után. Hogy tudnillik, mit esznek a szegényház lakói vajjon akkor, amikor a véletlen nem szállít nekik lebélyegezetlen kenyeret...? (korda.)

Váratlan fordulat egy aradi árlejtés ügyében

A vízorákra hirdetett árlejtést nem lehetett megtartani, mert a hirdetmény nem jelent meg a hivatalos lapban.

A város gazdasági ügyosztályán ma tartották meg a hirdetmény szerint a vízorákra hirdetett árlejtést. A terminusra nyok pályázat érkezett be. Az árlejtésen az ajánlattevő cégek képviseletében Marius Streliska mérnök, Klein, Fiedler Imre és O. Guttmann képviselők jelentek meg. Mielőtt azonban a beérkezett ajánlatokat felbontották volna, hivatalos részről megállapították, hogy az árlejtés hivatalos szövege nem jelent meg mindeddig a Monitorul Oficialban és ezért a törvényes rendelkezések értelmében a beérkezett pályázatokat nem lehet felbontani.

Az árlejtés váratlan fordulatát meglepetéssel vették tudomásul a pályázó cégek képviselői. A város vezetősége elrendelte az árlejtés elhalasztását mindaddig, amíg a Monitorul Oficialban a hivatalos szöveg meg nem jelenik. Akkor az érdekelteket értesíteni fogják.

Apróhirdetések

LEVELEZÉS.

Cirkot és cirokmagot
minden mennyi-
ségben **vásárolok**

ELEK GYÖRGY seprőgyár
Budapest, VI., Kartács-uca 22.
Távíratcim: ELEKBESÉN.
Telefonszám: Budapest 921-12.

Villanyberendezés, csillár, legolcsóbban:
Rosenfeld Géza villany és rádió-
szereplőnél, új Neuman-ház, Bulev. Reg.
Maria 9.

LAKÁS.

TELJESSEN modern 3 szobás lakások és
2 szobás irodának, vagy garçon lakás-
nak kiadó novembor 1-ére, v. Luther-
tér 3. 3469

KETSZOBAS, fürdőszobás ucai féreg-
mentes lakás kiadó, v. Wesselényi-ucca
20. sz.

KIADO 3 szobás, fürdőszobás, parkettás
földszinti lakás azonnalra. Bársony, volt
Szabadság-tér 18. 3470

KIADO háromszobás moderna lakás nov.
1-re, volt Batthyány-u. 37.

KIADO a volt Szabadság-tér közvetlen
közeliében 2 szoba, előszoba, konyhából
állólakás. Cim: Calea Banatului (v. Asz-
talos Sándor-u.) 3. 800

BÉRBE keresek 2-4 szobás magánhá-
zat. Cim az Aradi Közlöny kiadójába
kérem leadni. 250

EGY-KÉT és háromszobás lakás kiadó.
Bővebbet: v. Andrássy-tér 19., a ház-
mesternél. 200

KETSZOBÁ, konyhás I-ső emeleti lakás,
a Szabadság-tér sarkánál kiadó. Cim az
Aradi Közlöny kiadójában.

EGYSZOBÁS, konyhás lakás főtéren
kiadó. Cim az Aradi Közlöny kiadó-
hivatalában. 200

Négyszobás

erkélyes, fürdőszobás, parket-
tás modern lakás, esetleg azon-
nalra is kiadó. Str. Moise
Nicoara (Petőfi-ucca) 9-11.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

FERRISZOBÁ, csontszintű háló eladó.
Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 500

GABY-szalón

új filo modellek Meleg horgolt sapkák 50 Lej,
Arad, Bul. Reg. Ferd. No. 11.
Timisoarai fiókület Pollákné,
Modellek után alakítás 60 L. Józsefváros, Hunyadi-ut 9.

ARANYHALHOZ aquarium megvételre
kerestetik. Cimeket az Aradi Közlöny
kiadójába kérünk. 3464

EBEDLŐ, háló, szalonberendezések, per-
zsa és gyári szőnyegek, függönyök, sto-
reok, filémunkák, szőrmék felszőrmözés-
hez, mormotta bunda, nyestboa, antik
asztali lámpák, Berger-fotelok, foteirá-
mák, antik órák, tükrök, festmények,
manikűr-készlet, neszeszeres bőrönd,
mosdó servise, ezüst tárgyak, zongorák,
hegedűk, álló villanylámpák, díztár-
gyak, ebédasztal és székek, tükör alá
asztal, kis asztalok, falitálcák, virágce-
réptartó, íróasztalok, stb. stb. e l a d ó k.

SALGONÉ bizományi üzlete,
Str. Horia No. 1. (Neuman-palota)

KITÜNO, jókarban levő 2 Hltres vas-
hordók eladók. Cim az Aradi Közlöny
kiadójában. 200

KERESEK apróbb és nagyobb ezüsttár-
gyakat, ezüst evőeszközöket, gyári és
keleti szőnyeget, fogasokat, széslono-
kat, márványplatinis tükrös mosdót, dísz-
tárgyakat, komplette szobaberendezé-
seket stb. SALGONÉ bizományi üz-
lete, Strada Horia 1. (Széchenyi-ucca)
Neuman-palota. 1 00

ÚJ ÜZLETBERENDEZÉS jutányos áron
eladó. Megtekintető: Bul. Reg. Maria
19., házmesternél.

ÜZLETEK.

ÜZLETHELYISÉG a Szabadság-tér sar-
kánál azonnalra kiadó. Cim az Aradi
Közlöny kiadójában.

Üzlethelyiség

(volt „Fibra-üzlet”) elsőrendű berendezés-
sel (fényezett tölgyfa-állványok, árusító
pultok, kirakat-szekrények) villamos csil-
lárokkal, kiadó február 1-től, volt Sza-
badság-tér 21. szám. 3446

Ruhák, kabátok festése és vegytisztítása új gépekkel a legmodernebb eljárás-
sokkal a leggyorsabban
Hoszpodár-nál Arad, Str. Trulescu (volt
Teleki-ucca) 13.

HUNGARIA

Nagyszállóda

BUDAPEST,

a Dunaparton. Előkelő otthoni Polgári árak!
Távíratcim: „HUNGARIOTEL”.

Elveszett

f. hó 12-én, hétfőn egy barna bőr
zsebtárca, melyben Färber Jenő
névre szóló igazolványok voltak.
Az okmányokat magas jutalom
ellenében átveszi az Aradi Köz-
löny kiadóhivatala. 3472

MINDENKINEK érdeke a Comi-
sio árait megfigyelni. Club garnitúra
1600, tonet székek 80, modern háló-
szoba 6200, Meidinger kályhák, ebéd-
szék (bőr) darabja 260. Underwood ír-
ógép 6500. Barok ebéd-10.800. Írósz-
talok 900, szekrények 400-950, modern
csillárok 1200, új lószőr madrao 6 drb.
nagyon olesón. Ebéd-10, zongorák,
Förster pianino, perzsa szőnyeg, bel-
földi perzsa négyzete 850 lej stb. stb.

KÉSZPÉNZERT sürgősen kere-
sünk: megvételre varrógépeket (karika-
hajóst), 3 ajtós szekrényeket, csillárokat,
rádiókat, ping-pong asztalt, dominót
(nagyot), nagy sakkjátékot, bőröndöket
mindenfélé szőrméket és hál szobákat.
A velünk összekötöttesben álló temesvári
ZALOGHAZ évi 24% kamat mel-
lett folyosít zálogköcsönt ékszerekre,
arany, ezüst tárgyakra, textilárakra,
varrógépekre, írógépekre, gramofonokra
stb. Comisio, Arad, Bul. Reg. Ferd. (Jó-
zsef főherceg-ut) 21. szám.

Regatul Româniã
Judecătoria rurală Chişineu-Criş-
No. G. 3704-1931.

PUBLICAŢIE DE LICITAŢIE.

Subseminatul delegat judecătoresc aduc
la cunoştinţă generală, că în cauza lui
dr. Margocsy Géza dom. în comuna
Chişineu-Criş repr. prin dr. Margocsy
Géza adv. pentru suma de 15.000 lei ca-
şi acc. în urma deciziei judecătoreşti Chi-
şineu-Criş Nr. 3507-1931. • miscătoarele
cuprinse pe cale execuţională de escon-
tentare la 25 Iulie 1931. şi evaluate în
preţ de 18.500 lei, şi anume: 1 batoază
No. 25.949, marca Sutleworth, 1 tractor
umbliator, „Romca” A. 2615, 1 pompă,
1 curea transmisiune circa 8 m., 1 ca-
mion cu patru roate, şi un decimal nou
se vor vinde prin licitaţie publică judica-
ră, care se va ţine în ziua de 23 Octom-
brie 1931. ora 4 d. m. în hotarul comunei
Sintea-Mare.

Intrucât miscătoarele cari ajung la li-
citaţie ar fi fost executate şi de alţii şi
acestea si-ar fi căştigat dreptul de aco-
perire, licitaţia prezentă este ordonată
şi în favoarea acestora în sensul art. 120
Legea LX. 1881. Chişineu-Criş, la 7. Oct.
1931. G. Stănicu, delegat judecătoresc.

Nagy üzlethelyiség

főtéren, a Minorita-
templommal szemben

november 1-re kiadó.

Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 250

Rádió műsor.

— Romániai időszámítás. —
CSÜTÖRTÖK, OKTÓBER 15.

Bucuresti. 13.50. Gramofon. 18. Dinicu-zenekar:
könnyű és román zene. 21. Stefanovici M. dalestje. 21.30
Ciomac E. M. Enescu, mint karnagy. 21.45. Rendörze-
nekár szimfonikus hangversenye. 22.45. Hangverseny. —
Budapest. 10.15. Hangverseny. 13. Déli harangszó. 13.05.
A rádió kvartettjének hangversenye. 5. Mesék a gyer-
mekeknek. 6.35. Morvay Akos magyar dalokat és csár-
dásokat zongorázik. 7.20. Angol nyelvtanítás. 7.50. „A
takarékos fűtés.” Erdős József előadása. 8.20. Rigó Jan-
csi és cigányzenekarának hangversenye. 9.30. Az euró-
pai műsorcsereorozat keretében a budapesti rádióállom-
ás műsorának közvetítése a Zeneművészeti Főiskola
nagyterméből. Előadásra kerül Hubay Jenő: Dante szim-
fóniája. Majd: A Fejes szalonzenekar és Horváth Gyula
cigányzenekarának hangversenye. — Bécs. 12.30. Cer-
da zenekar. 13.40. Gramofon. 17.40. Esperanto. 17.55. Szó-
listák. 19.05. Népdalok. 20.50. Leopoldi-Rakowianu zon-
goraversenye. 23.35. Wacek zenekar. — Belgrád. 12.05.
Gramofon. 13.05. Könnyű zene. 17.35. Gramofon. 18.
Népdalok. 18.30. Jazz. 21.30. Budapest. 23.35. Szláv szó-
rakoztató zene. — Berlin. 17.30. Menüettek és gavottok.

19.40. Karének. 20.10. Mi lenne, ha... rádiórevü. —
Heilsberg. 17.15. Szórakoztató zene. 20.15. Világi orgo-
naművek. 20.55. Világrodalmi párbeszédok Borgia Cae-
sarról. 21.30. Szórakoztató zene. — Katowice. 17.40.
Gramofon. 18.35. Délutána zene. 23.15. Gramofon. 24.
Könnyű-és tánc zene. — Kassa. 12.30. Gramofon. 13.30.
Rendörzenekar. 15.30. Gramofon. 18. Harmann-jazz. 20.
Prága. 23.35-24. Mor. Ostrava. — Langenberg. 18.
Könnyű zene. 21. Haydn és Mozart-művek. 22. Buda-
pest. Majd 25-ig cigányzene Budapestről. — Milano. 18.
Gramofon. 20.15. Könnyű zene. 21.45. Robbiani: Karenin
Anna, opera. — Prága. 12. Gramofon. 15.10. Gramofon.
18.35. Gyermekek zenéje. — Varsó. 17.40. Gramofon.
16.35. Kamarazene. 20.35. Gramofon. 21.30. Budapest. 24.
Tánczene.

PÉNTEK, OKTÓBER 16.

Bucuresti. 13. Gramofon. 18. Katonazene. 20.40. Gra-
mofon. 21. Ciomac M. zongoraművész Enescu szoná-
táját játssza. 21.45. Az Amsa-templom énekkara. — Bu-
dapest. 10.15. Az Országos Postászenekar hangverse-
nye. 13. Déli harangszó. 13.05. Kaposvári Zsolnay Lajos
és cigányzenekarának hangversenye. 5.15. „A vegyész
a köztudatban és a valóságban.” 6. A szlovenszkói ma-
gyar irodalom élete. 6.30. Hangverseny. 7.15. Gyorsíró

tanfolyam. 7.45. A Tisza folyó jövője. 8.15. Thomán Ist-
ván és Thomán Mária hangversenye. 9.10. Coolidge-
zenei ünnep. Majd: Bura Károly és cigányzenekarának
hangversenye. — Bécs. 12.30. Silving zenekar. 14.10.
Gramofon. 17.45. Gramofon. 20.30. Divatos dalok. 21.50.
Wilde Oszkár: Flórenci tragédia c. műve. 22.55. Gaud-
riot-jazz. — Belgrád. 12.05. Gramofon. 13.05. Könnyű
zene. 16.30. Gramofon. 10. Kávéházi zene. 21.30. Rádió-
négyes. Haydn és Mendelssohn 1-1 vonósnégyese.
20.15. Nebántsvirág. Operett. 23. Rendörzenekar. — Ber-
lin. 17.30. Dalok. 17.45. Szórakoztató zene. 22.15. Oscar
Wilde és Staruss R.: Salome o. zenedrámája Wilde 75-
születésnapja emlékére. — Heilsberg. 17.15. Szórakoz-
tató zene. 20.25. Gitárdalok. 21.15. Népszerű operaest.
— Kassa. 12.30. Gramofon. 15.30. Rendörzenekar. 19.40.
Juhász A. magyar meséket mond. — Leipzig. 17.30.
Szórakoztató zene. 20.30. Wild: A róza és a csalogány
c. műve. 21.10. Tarka-est. 22.30. Max Brod felolvasása.
Csatlakozón. 24.30-ig tánczene. — Milano. 18. Gramo-
fon. 20.20. Kis hangverseny. 22.15. Kamarazene

A szerkesztésért
STAUBER ISTVÁN
felel.